



Minister Rodziny i Polityki Społecznej

DPS-I.0210.2.9.2022.AM

Warszawa, dnia 29 listopada 2022 r.

wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,
na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854), w załączeniu przekazuję **projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (UD 467) wraz z uzasadnieniem oraz Oceną Skutków Regulacji**, z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii do ww. projektu **w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma.**

Będę wdzięczny za wyrażenie opinii w jak najszybszym terminie.

Ww. projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Ewentualne uwagi (w tym w wersji edytowalnej) proszę przekazywać również na adres: agnieszka.muzyka@mriips.gov.pl.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Otrzymują:

1. Pan Piotr Duda – Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;
2. Pani Dorota Gardias – Przewodnicząca Zarządu Głównego Forum Związków Zawodowych;
3. Pan Andrzej Radzikowski – Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.

U S T A W A

z dnia 2022 r.

o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 pkt 15 otrzymuje brzmienie:
„15) średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej – kwotę rocznych kosztów działalności domu wynikającą z utrzymania mieszkańców, o których mowa w art. 55 ust. 1 oraz osób, o których mowa w 55a ust. 1, przy czym osoby korzystające z usług wsparcia krótkoterminowego w formie dziennej liczone są jako 0,5 z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc z uwzględnieniem miejsc usługi wsparcia krótkoterminowego, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby mieszkańców i osób w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego, w domu;”;
- 2) użyte w art. 17 w ust. 1 w pkt 12, w art. 19 w pkt 11, w art. 36 w pkt 2 lit. n i q, w art. 88 w ust. 1 w pkt 3, w art. 90 w ust. 2 i 3, w art. 93 w ust. 1 pkt 1 lit. c oraz w art. 97 ust. 1 i 5 w różnej liczbie i przypadku wyrazy „mieszkanie chronione” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami „mieszkanie treningowe lub wspomagane”;
- 3) w art. 17 w ust. 2:
 - a) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich;”;
 - b) po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawę z dnia z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127 i 2140.

- „3b) przyznawanie i realizacja usługi wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej;”;
- 4) w art. 19 po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:
„10a) realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej;”;
- 5) w art. 22 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) prowadzenie rejestru domów pomocy społecznej, mieszkań treningowych i wspomaganych, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, miejsc udzielania tymczasowego schronienia oraz jednostek specjalistycznego poradnictwa;”;
- 6) w art. 36 w pkt 2 lit. o otrzymuje brzmienie:
„o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego;”;
- 7) w art. 50:
- a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich.”;
- b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. Usługi sąsiedzkie mogą obejmować pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, prostą podstawową opiekę higieniczną, nieskomplikowane czynności pielęgnacyjne oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.”;
- c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a i 4b w brzmieniu:
„4a. Osobą wykonującą usługi sąsiedzkie może być osoba, która:
- 1) jest pełnoletnia;
 - 2) nie jest małżonkiem, członkiem rodziny, krewnym w linii prostej oraz rodzeństwem osoby, na rzecz której świadczone są usługi sąsiedzkie;
 - 3) jest zdolna do świadczenia usług sąsiedzkich pod względem psychofizycznym i zdrowotnym;
 - 4) zamieszkuje w najbliższej okolicy osoby, na rzecz której świadczona są usługi sąsiedzkie;
 - 5) ukończyła szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy;

6) została zaakceptowana przez osobę, na rzecz której świadczone są usługi sąsiedzkie.

4b. Organizacja szkoleń, o których mowa w ust. 4a pkt 5, dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie, należy do organizatora usług.”,

d) po ust. 6 dodaje się ust. 6a i 6b w brzmieniu:

„6a. W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, rada gminy w uchwale, o której mowa w ust. 6, określa także szczegółowe kryteria przyznania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich, sposób kontroli świadczenia i rozliczania wykonywanych usług sąsiedzkich, a także zasady sprawowania nadzoru nad świadczonymi usługami.

6b. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę.”;

8) w art. 51b po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku ubiegania się o świadczenia, o których mowa w ust. 2, a także przy sporządzaniu aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, w przypadku korzystania z tych świadczeń, nie ustala się sytuacji dochodowej i majątkowej.”;

9) art. 53 otrzymuje brzmienie:

„Art. 53. 1. Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

2. Mieszkania, o których mowa w ust. 1, są formą pomocy społecznej przygotowującą, pod opieką specjalistów, osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

3. Mieszkania, o których mowa w ust. 1, mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej.

4. W mieszkaniu treningowym świadczy się usługi bytowe oraz naukę w obszarze rozwijania lub utrwalania samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

5. W mieszkaniu wspomagany świadczy się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

6. Mieszkanie wspomagane przeznaczone jest dla:

1) osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi;

2) osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej.

7. Pobyt i usługi w mieszkaniu treningowym przyznawane są na czas określony.

8. Pobyt i usługi w mieszkaniu wspomagany mogą zostać przyznane na czas określony, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób, mogą zostać przyznane na czas nieokreślony.

9. Podstawą przyznania wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomagany jest decyzja, wydawana po dokonaniu ustaleń pomiędzy podmiotem kierującym do tej formy pomocy, podmiotem prowadzącym mieszkanie treningowe lub wspomagane oraz osobą ubiegającą się o pobyt w tym mieszkaniu lub jej przedstawicielem ustawowym, zwanych dalej: „kontraktem mieszkaniowym”.

10. Kontrakt mieszkaniowy zawiera:

1) cel pobytu;

2) okres pobytu;

3) rodzaj i zakres świadczonego wsparcia;

4) ustaloną odpłatność osoby korzystającej ze wsparcia;

5) poziom partycypacji w kosztach udzielonego wsparcia przez jednostkę kierującą do tej formy pomocy, jeśli nie jest to jednocześnie jednostka prowadząca mieszkanie treningowe lub wspomagane lub zlecająca ich prowadzenie;

6) sposób zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu treningowym lub wspomagany;

7) zobowiązanie się osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu do przestrzegania regulaminu pobytu w mieszkaniu treningowym lub wspomagany;

8) wskazanie zasad i sposobu realizacji programu usamodzielniania osoby korzystającej ze wsparcia;

9) wskazanie skutków naruszeń kontraktu mieszkaniowego.

11. Kwalifikacja osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomagany odbywa się na podstawie dokumentów potwierdzających spełnianie przesłanek, o których mowa w ust. 1. Rodzinny wywiad środowiskowy nie przeprowadza się.

12. Wsparcie świadczone w mieszkaniu treningowym lub wspomagany nie stanowi zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób lub rodzin.

13. Korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, prowadzonym przez podmioty inne niż gmina, powiat lub na ich zlecenie, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu lub jej przedstawicielem ustawowym. W tym przypadku nie stosuje się ust. 7–10.

14. Wojewoda właściwy ze względu na miejsce położenia mieszkania prowadzi rejestr mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonych przez gminę i powiat lub na ich zlecenie.

15. Rejestr zawiera:

1) adres, formę i nazwę mieszkania treningowego lub wspomagane, pod którą jest ono prowadzone;

2) dane identyfikacyjne podmiotu prowadzącego mieszkanie, w tym:

a) nazwę i adres siedziby podmiotu prowadzącego mieszkanie,

b) formę organizacyjno-prawną podmiotu prowadzącego mieszkanie;

3) liczbę miejsc w mieszkaniu;

4) w przypadku mieszkania, które gmina lub powiat prowadzi dla innej gminy lub powiatu na podstawie zawartego porozumienia, dane identyfikujące gminę lub powiat,

z którymi zawarto porozumienie, oraz liczbę miejsc w mieszkaniu, których dotyczy porozumienie.

16. Zgłoszenia do rejestru dokonuje podmiot prowadzący mieszkanie treningowe lub wspomagane.

17. Podmiot prowadzący mieszkanie treningowe lub wspomagane zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

18. Wojewoda na bieżąco aktualizuje zgłoszone dane w rejestrze.

19. Rejestr jest jawny. Dane z rejestru udostępnia się na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego.

20. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

1) minimalne standardy i zakres usług świadczonych w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,

2) minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych

– kierując się potrzebą zapewnienia właściwych usług i pomocy oraz uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne osób kierowanych do mieszkania treningowego lub wspomaganego.”;

10) po art. 55 dodaje się art. 55a–55c w brzmieniu:

„Art. 55a 1. Dom pomocy społecznej, o którym mowa w art. 56 pkt 1–4 i 6, może świadczyć usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej, osobom pełnoletnim wymagającym wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie będącymi mieszkańcami domu, o których mowa w art. 55 ust. 1.

2. Usługi wsparcia krótkoterminowego mogą być przyznane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność, wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej, ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące opiekę nad tą osobą.

3. Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkoterminowego jest uzależniony od sytuacji osoby wymagającej wsparcia oraz jej indywidualnych potrzeb.

4. Usługi wsparcia krótkoterminowego realizowane w formie pobytu całodobowego obejmują m.in. czasowy pobyt całodobowy, opiekę, pielęgnację, wyżywienie i ewentualnie inne dodatkowe usługi świadczone przez dom pomocy społecznej dostosowane do potrzeb oraz stanu zdrowia osoby korzystającej ze wsparcia.

5. Usługi wsparcia krótkoterminowego realizowane w formie dziennej obejmują świadczenia, o których mowa w ust. 4, z wyłączeniem pobytu całodobowego.

Art. 55b. 1. Usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego mogą być przyznane na czas określony nie dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia pobytu, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej niż o kolejne 30 dni.

2. Usługi wsparcia krótkoterminowego w formie dziennej mogą być przyznane w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie i nie większym niż 12 godzin dziennie, nie dłużej niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia wsparcia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej niż o kolejne 30 dni.

3. Osoba może korzystać z usług wsparcia krótkoterminowego w danym roku zarówno w formie pobytu całodobowego, jak i w formie dziennej, jednak łącznie dla obydwu form nie dłużej niż 60 dni w roku kalendarzowym.

4. Wniosek o przyznanie pomocy w formie usług wsparcia krótkoterminowego składa się w ośrodku pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby wymagającej wsparcia.

5. Do wniosku dołącza się oświadczenie o sytuacji osobistej i dochodowej, dokumenty umożliwiające stwierdzenie okoliczności, o których mowa w art. 55a ust. 2, oraz wskazujące na rodzaj i zakres wsparcia, którego wymaga osoba ubiegająca się o usługi wsparcia krótkoterminowego.

6. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 5, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie zawiera w nim klauzulę o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

7. W postępowaniu o przyznanie prawa do usług wsparcia krótkoterminowego, nie przeprowadza się rodzinnego wywiadu środowiskowego, chyba że powstaną wątpliwości co do zgodności ze stanem faktycznym treści oświadczenia, o którym mowa w ust. 5.

8. Ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych, o których mowa w ust. 4, może wydać decyzję przyznającą prawo do usług wsparcia krótkoterminowego i ustalającą odpłatność za świadczenie usług po dokonaniu uzgodnień z konkretnym domem pomocy społecznej prowadzonym przez gminę, powiat lub na ich zlecenie, który będzie realizował usługę.

9. W sytuacji kiedy osoba deklaruje ponoszenie pełnej odpłatności za usługi wsparcia krótkoterminowego, sytuacji dochodowej nie ustala się.

10. Decyzja przyznająca prawo do usług wsparcia krótkoterminowego określa wymiar i zakres usług, miejsce ich świadczenia oraz okres na jaki usługi zostały przyznane.

11. Do świadczenia usług wsparcia krótkoterminowego nie stosuje się art. 58–64b oraz art. 65 ust. 2.

Art. 55c. 1. Dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej prowadzi rejestr zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, zawiera zgłoszenia o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu, w szczególności o:

- 1) wypadkach;
- 2) samouszkodzeniach;
- 3) obrażeniach ciała;
- 4) pozostałych zdarzeniach związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców domu.

3. Organizacja przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych powinna umożliwiać uzyskanie dostępu do informacji nieupoważnionym osobom oraz zapewniać ochronę poufności tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia.

4. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie dyrektora lub kierownika domu pomocy społecznej. Osoby upoważnione są obowiązane do zachowania tajemnicy.

5. Informacje, o których mowa w ust. 2, oraz informacje o podjętych działaniach następczych dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej przekazuje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), staroście jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej dom pomocy społecznej lub zlecającej jego prowadzenie lub w przypadku regionalnych domów pomocy społecznej – marszałkowi województwa, nie rzadziej niż raz na kwartał.

6. Wójt (burmistrz, prezydent miasta, marszałek województwa) lub starosta po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 5, niezwłocznie weryfikuje przekazane informacje, w celu analizy i oceny zasadności podjętych działań następczych.

7. Wójt (burmistrz, prezydent miasta, marszałek województwa) lub starosta przekazuje wojewodzie informację zbiorczą o zgłoszeniach o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych, nie rzadziej niż raz na kwartał.

8. Informacja zbiorcza o zgłoszeniach o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych, przekazywana jest przez wojewodę ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, nie rzadziej niż raz na kwartał, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 23 ust. 4.”;

11) w art. 57:

a) w ust. 3a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nazwę podmiotu, jego siedzibę i adres, nr telefonu, a w przypadku osoby fizycznej także dane osobowe (imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer telefonu, numer PESEL, o ile osoba taki posiada);”

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Pierwsze zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej wydaje się na czas określony – 1 rok. Następne zezwolenie wydaje się na czas nieokreślony, chyba, że złożono wniosek o wydanie zezwolenia na czas określony, z zastrzeżeniem art. 57b.

6. Wojewoda prowadzi rejestr domów pomocy społecznej. Rejestr jest jawny, na bieżąco aktualizowany i udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego.”

c) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Rejestr domów pomocy społecznej, o którym mowa ust. 6, zawiera:

- 1) nazwę, adres i nr telefonu;
- 2) typ domu pomocy społecznej;

- 3) nazwę podmiotu prowadzącego lub imię i nazwisko osoby prowadzącej;
- 4) liczbę miejsc przeznaczonych dla mieszkańców domu;
- 5) czas, na jaki zostało wydane zezwolenie;
- 6) numer decyzji i datę wydania zezwolenia;
- 7) informację o świadczeniu przez dom usług wsparcia krótkoterminowego, o których mowa w art. 55a ust. 1;
- 8) informację czy dom wykonuje działalność leczniczą.”;

12) po art. 57a dodaje się art. 57b w brzmieniu:

„Art. 57b. Podmiotowi, któremu cofnięto zezwolenie z przyczyn, o których mowa w art. 57a ust. 1, w przypadku wystąpienia po raz kolejny z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej, zezwolenie wydaje się na czas określony – 1 roku.”;

13) w art. 65:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do domów prowadzonych przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2–4, jeżeli nie są one prowadzone na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego, nie stosuje się art. 55b, art. 55c ust. 5–8 oraz art. 59–64.”;

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Informacje, o których mowa w art. 55c ust. 2, podmioty prowadzące domy pomocy społecznej, o których mowa w ust. 1, przekazują wojewodzie nie rzadziej niż raz na kwartał.”;

14) w art. 67:

a) po ust 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Pierwsze zezwolenie na prowadzenie placówki, o której mowa w ust. 1, wydaje się na czas określony – 1 roku. Następne zezwolenie wydaje się na czas nieokreślony, chyba, że złożono wniosek o wydanie zezwolenia na czas określony, z zastrzeżeniem ust. 3d.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wojewoda prowadzi rejestr placówek, o których mowa w ust. 1. Rejestr jest jawny, na bieżąco aktualizowany i udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego. Rejestr zawiera:

- 1) nazwę, adres i nr telefonu placówki;

2) nazwę podmiotu prowadzącego lub imię i nazwisko osoby prowadzącej placówkę;

3) przeznaczenie placówki;

4) liczbę miejsc przeznaczonych dla mieszkańców placówki;

5) czas, na jaki zostało wydane zezwolenie;

6) numer decyzji i datę wydania zezwolenia.”,

c) po ust. 3c dodaje ust. 3d w brzmieniu:

„3d. Podmiotowi, któremu cofnięto zezwolenie z przyczyn, o których mowa w ust. 3a, w przypadku wystąpienia po raz kolejny z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki, zezwolenie wydaje się na czas określony – 1 roku.”;

15) w art. 68a w pkt 3 po lit. b dodaje się lit. c i d w brzmieniu:

„c) numerów alarmowych,

d) danych teleadresowych organów, instytucji i organizacji działających w zakresie wolności i praw człowieka oraz instytucji kontrolnych, w szczególności:

– Rzecznika Praw Obywatelskich,

– Rzecznika Praw Pacjenta,

– Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego,

– właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego,

– właściwego ze względu na miejsce położenia placówki urzędu gminy,

– prokuratury rejonowej,

– sądu opiekuńczego;”;

16) dodaje się art. 68aa w brzmieniu:

„Art. 68aa. 1. Podmiot prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzi rejestr zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem osób przebywających w placówce.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać zgłoszenia o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem osób przebywających w placówce, w szczególności:

1) wypadków;

2) samouszkodzeń;

3) obrażeń ciała;

4) pozostałych zdarzeń związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia tych osób.

3. Organizacja przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych powinna uniemożliwiać uzyskanie dostępu do informacji nieupoważnionym osobom oraz zapewniać ochronę poufności tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia.

4. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie podmiotu prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Osoby upoważnione są obowiązane do zachowania tajemnicy.

5. Informacje, o których mowa w ust. 2, oraz o podjętych działaniach następczych podmiot prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku przekazuje wojewodzie nie rzadziej niż raz na kwartał.

6. Informacja zbiorcza o zgłoszeniach o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych, przekazywana jest przez wojewodę ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, nie rzadziej niż raz na kwartał, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 23 ust. 4.”;

17) po art. 97 dodaje się art. 97a w brzmieniu:

„Art. 97a 1. W przypadku prowadzenia przez dom pomocy społecznej usług wsparcia krótkoterminowego, rada gminy lub rada powiatu prowadząca lub zlecająca prowadzenie domu pomocy społecznej określa, w drodze uchwały, wysokość opłat za godzinę usługi w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej oraz za dzień pobytu w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie pobytu całodobowego, przy czym wysokość opłat za usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego za dzień pobytu nie może być niższa niż 1/30 ogłoszonego średniomiesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w tym domu pomocy społecznej.

2. Usługi wsparcia krótkoterminowego są odpłatne do wysokości opłat, o których mowa w ust. 1. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego.

3. Różnicę między ustaloną odpłatnością osoby, a odpłatnością za usługi wsparcia krótkoterminowego, o których mowa w ust. 2, ponosi gmina, która przyznała osobie usługi wsparcia krótkoterminowego.”;

18) w art. 100 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu udzielenia świadczeń, o których mowa w art. 106 ust. 2, oraz w celu świadczenia usług w ośrodkach wsparcia, rodzinnych domach pomocy, mieszkaniach treningowych i wspomaganych oraz domach pomocy społecznej, wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2), następuje przez zamieszczenie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia, w widocznym miejscu w budynku, w którym udzielane są świadczenia lub świadczone usługi.”;

19) w art. 107:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie, sporządza się aktualizację wywiadu. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się, mimo braku zmiany danych, nie rzadziej niż co 6 miesięcy, a w przypadku osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – nie rzadziej niż co 12 miesięcy.”;

b) w ust. 5b pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, kosztów uzyskania przychodu, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe;”;

20) w art. 110 po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:

„11a. Do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, o której mowa w ust. 11, wlicza się wszystkie rodziny i osoby, którym w danym roku kalendarzowym co najmniej raz udzielono świadczenia w formie pracy socjalnej.”;

21) w art. 121 po ust. 2b dodaje się ust. 2ba w brzmieniu:

„2ba. Każde zdarzenie z użyciem przemocy wobec pracownika socjalnego jest rejestrowane w ciągu 3 dni od zaistnienia, w rejestrze centralnym, o którym mowa w art. 23 ust. 4a.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.³⁾) w art. 7 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Gmina otrzymuje dotację z budżetu państwa na sfinansowanie kosztów realizacji zadania, o którym mowa w ust. 2 i 3, przy czym na wynagrodzenia i dodatki do wynagrodzenia dla osób realizujących zadanie gmina przeznaczą nie mniej niż 80% otrzymanej dotacji.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, 1725, 1747, 1768 i 1964) w art. 207 po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do beneficjentów programu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonego na zwalczanie deprivacji materialnej, o których mowa w art. 134o ust.1 pkt 2 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.”.

Art. 4. 1. Podmioty prowadzące mieszkania chronione obowiązane są do przekształcenia tych mieszkań w mieszkania treningowe lub mieszkania wspomagane w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mieszkania chronione, które przekształciły je w mieszkania treningowe lub mieszkania wspomagane dostosują te mieszkania do wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 53 ust. 20 ustawy zmienianej w art. 1, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Decyzje o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc do czasu w nich wskazanego, nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

4. Do postępowań o skierowanie osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy,

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, 2232, 2270, 2427 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 64, 91, 526, 583, 655, 807, 974, 1002, 1079, 1265, 1352, 1700, 1855, 2140 i 2180.

mają zastosowanie przepisy art. 53 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

5. Podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy mieszkania chronione, które przekształciły je w mieszkania treningowe lub mieszkania wspomagane, zgłoszą w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone przez siebie mieszkania do rejestru, o którym mowa w art. 53 ust. 14 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

6. Pierwsze udostępnienie danych z rejestru, o którym mowa w art. 53 ust. 14 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nastąpi nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 5. Do spraw o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 6. Do spraw o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 7. Wojewoda, dostosuje rejestr, o którym mowa w art. 57 ust. 6 ustawy zmienianej w art. 1, do wymogów, o których mowa w art. 57 ust. 6a ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 8. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 57 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 57 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, jednak nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 10, w zakresie dodawanego art. 55c, art. 1 pkt 13 lit. b oraz art. 1 pkt 16, które wchodzi w życie 1 stycznia 2024 r.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Iwona Szulc

Dyrektor Departamentu Prawnego
w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej

/-podpisano elektronicznie/

Uzasadnienie

Głównym celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw jest wprowadzenie do regulacji ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”, zmian w zakresie:

- 1) mieszkań chronionych – projektowanych mieszkań treningowych i wspomaganych;
- 2) usług opiekuńczych – świadczonych w formie usług sąsiedzkich;
- 3) usług świadczonych przez domy pomocy społecznej – usług wsparcia krótkoterminowego;
- 4) wprowadzenia regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej oraz podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w placówce, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom;
- 5) udzielania zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej i placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku, w przypadku podejmowania tej działalności po raz pierwszy lub gdy wcześniejsza decyzja została uchylona w wyniku zaprzestania spełniania przesłanek do jej prowadzenia.

Ad. 1. Mieszkania chronione a mieszkania treningowe i mieszkania wspomagane (art. 1 pkt 2, pkt 5, pkt 9, pkt 19 oraz art. 4 projektu ustawy).

Wprowadzenie formy mieszkań wspomaganych zgodne jest z kierunkami Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (przejętej Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.). Proponowane zmiany przewidują odejście od obecnie funkcjonującego nazewnictwa mieszkań określonych jako „chronione” i zmianę ich formuły. Nazwa „mieszkania chronione” zastąpiona zostanie nazwą „mieszkania treningowe i wspomagane”. Sformułowanie „mieszkania chronione”, było odbierane w sposób negatywny przez środowisko osób z niepełnosprawnościami oraz osoby związane z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz tej grupy osób. Celem powyższej zmiany jest także podkreślenie podmiotowości osób z niepełnosprawnościami. Uznano także, że różnice pomiędzy dwoma typami mieszkań chronionych są na tyle istotne, że warto podkreślić ich odrębność dokonując wyraźnego podziału na dwie formy wsparcia.

Mieszkania te funkcjonujące na gruncie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pozostaną formą pomocy przygotowującą pod opieką specjalistów osoby w nich przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkania te nie będą stanowiły zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin. Mieszkania treningowe i wspomagane będą stanowić odrębne formy wsparcia.

Tym samym wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganim będzie mogło zostać przyznane osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność czy chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu,

ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r. poz. 2354, z późn. zm.).

W mieszkaniu treningowym świadczone będą usługi bytowe oraz nauka w obszarze rozwijania lub utrwalania samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

W mieszkaniu wspomaganym świadczone będą usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Kierowanie do mieszkań treningowych i wspomaganym należeć będzie do kompetencji gminy lub powiatu (podmiotu kierującego), tak jak ma to miejsce na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, w zależności od podstawy i okoliczności udzielanego wsparcia. Objęcie pomocą w formie pobytu w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym poprzedzać będzie zawarcie kontraktu mieszkaniowego (swoistego rodzaju ustaleń) pomiędzy podmiotem kierującym do tej formy wsparcia, podmiotem prowadzącym mieszkanie treningowe lub wspomagane, a osobą ubiegającą się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym (lub jej przedstawicielem ustawowym – gdy osoba ta nie ma zdolności do czynności prawnych). Przyznanie wsparcia, tak jak dotychczas, będzie następowało w drodze decyzji administracyjnej.

Projektowane zmiany zakładają poszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganym. Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów mieszkania chronione mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego. Projekt ustawy wprowadza możliwość prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganym przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, z późn. zm.) oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej. Należy podkreślić, że w wykazie organizacji pożytku publicznego uprawnionych do otrzymania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych za 2021 r. w 2022 r. widnieje 9090 organizacji pożytku publicznego. Z kolei w 2020 r. na terenie Polski aktywnie działało 95,2 tys. rejestrowych organizacji non-profit (tj. mających osobowość prawną stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego)¹. Ww. zmiana podyktowana jest chęcią zwiększenia

¹) Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2018 r. – wyniki wstępne. GUS. 2021.

dostępności przedmiotowych usług przez zapewnienie szerszego kręgu podmiotów, które mogą prowadzić mieszkania treningowe i wspomagane. Rozwiązanie to ułatwi także gminom i powiatom realizację zadania polegającego na prowadzeniu mieszkań, które przy obecnych przepisach nie mają możliwości zlecenia realizacji tego zadania (brak organizacji pożytku publicznego na terenie gminy/powiatu). Z doświadczeń wynika, że wiele organizacji pozarządowych nie będących organizacjami pożytku publicznego posiada zarówno odpowiednią infrastrukturę, jak i zasoby kadrowe do prowadzenia tego typu działalności.

Projektowane zmiany przewidują, iż kwalifikacja osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym odbywa się na podstawie dokumentów lub oświadczeń potwierdzających przesłanki do udzielenia ww. wsparcia.

W celu odformalizowania procesu kwalifikacji osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym przeprowadzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego nie będzie wymagane.

Mieszkania wspomagane przeznaczone będą dla osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej. Pobyt w mieszkaniu wspomaganym będzie mógł mieć charakter czasowy, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób, będzie mógł mieć również charakter stały. W przypadku mieszkań wspomaganych odbiorcami wsparcia mogą być wszystkie osoby wymienione w art. 53 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, głównie osoby z niepełnosprawnością oraz osoby starsze.

Tak jak dotychczas w stosunku do mieszkań chronionych korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym prowadzonym przez podmioty inne niż gmina, powiat lub na ich zlecenie, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu lub jej przedstawicielem ustawowym.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej przewiduje wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez wojewodę rejestru mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonych przez gminę i powiat lub na ich zlecenie, znajdujących się na terenie danego województwa. Rejestr ten ma zawierać adres, formę i nazwę mieszkania treningowego lub wspomaganego, pod którą jest ono prowadzone, dane identyfikacyjne podmiotu prowadzącego mieszkanie, w tym: nazwę i adres siedziby podmiotu prowadzącego mieszkanie, jego formę organizacyjno-prawną, liczbę miejsc w mieszkaniu, a w przypadku mieszkania, które gmina lub powiat prowadzą dla innej gminy lub powiatu na podstawie zawartego porozumienia, dane identyfikujące gminę lub powiat, z którymi zawarto porozumienie, oraz liczbę miejsc w mieszkaniu, których dotyczy porozumienie. Zgłoszenia do rejestru dokonywać będzie podmiot prowadzący mieszkanie treningowe lub wspomagane, który zobligowany będzie także do zgłoszenia wojewodzie wszelkich zmian danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. Wojewoda na bieżąco aktualizować będzie zgłoszone dane w rejestrze. Rejestr będzie jawny – dane udostępniane będą na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego. Powyższa regulacja pozwoli podmiotom zainteresowanym uzyskać dostęp do informacji na temat funkcjonujących mieszkań treningowych i wspomaganych, a jednocześnie umożliwi wojewodom kontrolę nad spełnianiem odpowiednich standardów przez podmioty prowadzące te mieszkania. Obecnie nie wszystkie gminy i powiaty informują o prowadzeniu mieszkań

chronionych za pośrednictwem lokalnych form przekazu. Utrudnia to potencjalnym odbiorcom tej usługi dotarcie do informacji o tej formie wsparcia realizowanej w ich miejscu zamieszkania.

Z uwagi na wprowadzane zmiany projektowana regulacja zawiera również delegację dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wydania rozporządzenia określającego minimalne standardy i zakres usług świadczonych w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Nie planuje się wprowadzenia znaczących różnic w standardzie obecnych mieszkań chronionych, a standardami mieszkań wspomaganych i treningowych. Zasadniczo różnice w zakresie standardu pomiędzy mieszkaniami wspomaganyymi i treningowymi dotyczyć będą większego zróżnicowania zakresu wsparcia i oddziaływań oferowanego przez nowe formy mieszkań. Nie przewiduje się wprowadzenia nowych standardów skutkujących koniecznością dodatkowych nakładów finansowych. Rozporządzenie to wejdzie w życie wraz z projektowanymi zmianami ustawy o pomocy społecznej.

Projekt ustawy w zakresie zmian dotyczących mieszkań treningowych i wspomaganych zawiera szereg przepisów przejściowych mających na celu: przekształcenie dotychczasowych mieszkań chronionych w mieszkania treningowe oraz wspomagane, dostosowanie tych mieszkań do nowotworzonych standardów, uregulowania sytuacji prawnej osób korzystających z tego rodzaju wsparcia w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy, także w sytuacji wszczęcia i niekończenia procedury przyznania wsparcia, jak również przepisy mające na celu umożliwienie stworzenia i pierwszego udostępnienia rejestrów mieszkań treningowych i wspomaganych.

Ad. 2. Usługi opiekuńcze świadczone w formie usług sąsiedzkich (art. 1 pkt 3 lit. a i pkt 7 projektu ustawy).

W projekcie ustawy zaproponowano doprecyzowanie kwestii świadczenia usług sąsiedzkich, jako formy usług opiekuńczych. Samopomoc sąsiedzka oraz świadczone w jej ramach usługi sąsiedzkie nie są „nowością” jeśli chodzi o pomoc społeczną.

Aktualnie usługi sąsiedzkie są lub były realizowane w ramach różnego rodzaju projektów, także współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów takich jak np. „Korpus Wsparcia Seniorów”. Realizując postulat zgłaszany przez organizacje zajmujące się stosowaniem przepisów dotyczących pomocy społecznej w praktyce, proponuje się wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej podstaw – ram prawnych dotyczących usługi sąsiedzkiej, jako formy realizacji usług opiekuńczych. Organizacje działające w obszarze pomocy społecznej zwracają uwagę na zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, niedostosowanie oferty usługowej do obecnych potrzeb oraz ograniczone zasoby kadry opiekuńczej, co powoduje konieczność systemowego i środowiskowego rozwoju usług społecznych w imię idei deinstytucjonalizacji. Wprowadzenie usług sąsiedzkich przyczyni się do rozwoju usług społecznych, głównie dla osób starszych, które wymagają np. pomocy przy zrobieniu zakupów, sprzątaniu mieszkania, a jeszcze nie wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunki.

Znaczny zakres spraw pozostawiono jednak w gestii samorządu terytorialnego, który podejmując decyzję, o tym czy będzie realizować usługi opiekuńcze w tej formie, przesądzi jednocześnie o szczegółach realizacji tej usługi, biorąc pod uwagę potrzeby i możliwości występujące na danym terenie.

W przypadku realizacji przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, rada gminy w uchwale określającej szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze (w tym także świadczone w formie usług sąsiedzkich) i specjalistyczne usługi opiekuńcze (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) oraz szczegółowe warunki zwolnienia od opłat i tryb ich pobierania, określi także dodatkowo: szczegółowe kryteria przyznania usług sąsiedzkich (np. czy będą to usługi „uzupełniające” usługi świadczone przez opiekunki środowiskowe, czy będą one przyznawane w pierwszej kolejności osobom pozbawionym usług opiekuńczych w ogóle), wymiar (który może zostać wskazany także jako minimalny lub maksymalny) i zakres usług sąsiedzkich (przy założeniu, że czynności wykonywane w ramach tej usługi nie będą wymagały specjalnych kwalifikacji), szczegółowy sposób kontroli świadczenia i rozliczania wykonywanych usług sąsiedzkich (np. przez wskazanie, czy wynagrodzenie będzie płatne ryczałtowo, czy za godzinę pracy), a także zasady sprawowania nadzoru nad świadczonymi usługami (realizująca w tej formie usługi gmina powinna wypracować narzędzie pozwalające zweryfikować ogólnie rozumianą „skuteczność” i pozytywny odbiór tej formy usług).

Tak jak przy pozostałych zadaniach, gmina będzie mogła zadecydować, czy organizując na swoim terenie usługę sąsiedzką będzie korzystać z możliwości jej zlecenia organizacjom społecznym. W zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości będzie decydować też o formie podejmowania współpracy z opiekunami-sąsiadami (w większości przypadków podstawą takiej współpracy będzie umowa zlecenia).

Świadczenie usług opiekuńczych przez osoby z najbliższego otoczenia osoby wymagającej wsparcia, zagwarantuje także większą elastyczność udzielanej pomocy, która nie musi być ograniczona konkretnymi dniami i godzinami, a może być świadczona adekwatnie do zaistniałych potrzeb. Co istotne, projekt ustawy przewiduje także przyznanie radzie gminy kompetencji do rozszerzenia katalogu osób, którym będzie mogło być świadczone wsparcie w formie usług sąsiedzkich o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający w stosunku do opieki sprawowanej przez rodzinę. Będzie to stanowiło odciążenie członków rodziny, którzy na co dzień sprawują opiekę nad np. osobą niepełnosprawną lub seniorem.

Poza doprecyzowaniem, że usługi sąsiedzkie są nieobligatoryjną formą świadczenia usług opiekuńczych, w projekcie ustawy zaproponowano minimum regulacji, która w ocenie projektodawcy ma zagwarantować odpowiedni poziom świadczenia usług i bezpieczeństwa beneficjentów tej usługi, jak i osób ją wykonujących. Projekt ustawy przewiduje, że usługi sąsiedzkie mogą obejmować pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, prostą podstawową opiekę higieniczną, nieskomplikowane czynności pielęgnacyjne oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Natomiast usługi te może wykonywać osoba pełnoletnia, zamieszkująca w najbliższej okolicy osoby, której udzielone jest wsparcie. Celowo projektodawca nie zaproponował doprecyzowania sformułowania „najbliższej okolicy”, gdyż może być ono różnie pojmowane w zależności od miejscowości, której będzie dotyczyć. W gminie wiejskiej najbliższą okolicą może okazać się inne

gospodarstwo rolne oddalone o parę kilometrów, w małych miastach za najbliższą okolicą możemy rozumieć granicę danego miasta, w dużych miastach – granice osiedla.

Z możliwości świadczenia usług sąsiedzkich wykluczono członków rodziny, w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej, tj. osoby wspólnie zamieszkujące oraz gospodarujące niezależnie od więzi prawnych łączących te osoby, jak również osoby, na których może ciążyć obowiązek alimentacyjny (małżonek, krewni w linii prostej oraz rodzeństwo).

Organizator usługi, niezależnie czy będzie nim gmina, czy inny podmiot realizujący zlecone przez gminę zadanie, będzie obowiązany do przeprowadzenia szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie. Proponowana regulacja przewiduje także, że osoba świadcząca usługę sąsiedzką ma zostać zaakceptowana przez beneficjenta tej usługi, co docelowo ma usprawnić świadczenie tego rodzaju wsparcia, jednak nie oznacza to bezwzględnej konieczności „zatrudnienia” osoby wskazanej przez beneficjenta tej formy pomocy.

Dodatkowo proponuje się wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego, które zdecydują się na realizację usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, w postaci programu mającego na celu dofinansowanie tych usług – w ramach wskazanego wcześniej „Korpusu Wsparcia Seniorów”. Należy zaznaczyć, że usługi sąsiedzkie są formą usług opiekuńczych, a obecnie samorządy przeznaczają środki finansowe na realizację usług opiekuńczych.

Ad. 3. Usługi wsparcia krótkoterminowego świadczone przez domy pomocy społecznej (art. 1 pkt 1, pkt 3 lit. b, pkt 4, pkt 6, pkt 11, w zakresie dodawanego art. 55a i art. 55b, oraz pkt 14 i pkt 18 projektu ustawy).

Analiza obecnie funkcjonujących rozwiązań w obszarze wsparcia osób starszych i z osób niepełnosprawnościami czy długotrwale chorych, wskazuje na potrzebę wprowadzenia rozwiązań umożliwiających doraźne i czasowe zapewnienie opieki, w sytuacji kiedy opiekunowie na co dzień świadczący opiekę nad osobą niesamodzielną z różnych względów nie są w stanie przez pewien czas tej opieki świadczyć. Powyższe jest zgodne z kierunkiem zmian przyjętych w Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (przejętej Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.).

Mając na względzie powyższe proponuje się wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej regulacji umożliwiającej świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej. Usługa wsparcia krótkoterminowego świadczona w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej nie jest w rzeczywistości zupełnie nowym świadczeniem – jest pewną modyfikacją, elastycznym połączeniem dotychczasowych usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i domy pomocy społecznej. Wprowadzenie możliwości świadczenia przez domy pomocy społecznej usługi wsparcia krótkoterminowego pozwoli na pełniejsze wykorzystanie potencjału zarówno lokalowego (infrastruktury) jak i kadrowego domów pomocy społecznej, jednocześnie pozostając w zgodzie z ideą deinstytucjonalizacji usług społecznych (osoby te dzięki czasowemu wsparciu dłużej będą mogły funkcjonować w swoim dotychczasowym środowisku, nie będą od razu na stałe przenoszone do opieki instytucjonalnej sprawowanej przez dom pomocy społecznej). Zgodnie z obowiązującymi przepisami domy pomocy społecznej mogą świadczyć usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze

dla osób nie będących mieszkańcami, jak również możliwe jest kierowanie do domów pomocy społecznej na czas określony. Jednak nie bez znaczenia jest fakt, że większość domów pomocy społecznej prowadzonych jest przez samorząd powiatowy, a świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub ośrodkach wsparcia jest jednak zadaniem gminnym. Podobnie jeśli chodzi o kierowanie osób do domów pomocy społecznej na czas określony, w szczególności na okres nieprzekraczający miesiąca, obowiązujące przepisy, procedury oraz czas, zniechęcają osoby, a także same podmioty udzielające świadczeń do korzystania z tych, nieadekwatnych często do potrzeb, rozwiązań.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że liczba ośrodków wsparcia prowadzących miejsca całodobowe okresowego pobytu w skali kraju wynosi 67 (w przypadku, gdy podmiotem prowadzącym jest gmina) oraz 155 (inny podmiot prowadzący na zlecenie gminy), w których jest odpowiednio 1952 oraz 6530 miejsc². Jak wynika z przedstawionych danych, z uwagi na niewielką liczbę ww. ośrodków oraz miejsc całodobowego okresowego pobytu w tych ośrodkach, zasadnym jest wsparcie rozwoju infrastruktury w domach pomocy społecznej przeznaczonej na miejsca świadczenia usług wsparcia krótkoterminowego pobytu.

Z kolei ze sprawozdania MRiPS-05, które zawiera wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym, wynika, że 827 domów pomocy społecznej prowadzonych przez lokalne samorządy lub na ich zlecenie, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. dysponowało 80 784 miejscami. Przy czym liczba mieszkańców domów według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 76 716 osób, zatem ponad 5% miejsc w domach pomocy społecznej pozostawała niewykorzystana. Jednocześnie należy wskazać, że liczba mieszkańców domów pomocy społecznej w 2021 r. spadła w stosunku do 2020 r. o 2,43% (tendencja spadkowa miała miejsce również w roku wcześniejszym - spadek liczby mieszkańców domów w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wyniósł 1,67%).

Wsparcie krótkoterminowe w domach pomocy społecznej planowane jest do realizacji jako zadanie fakultatywne, a nie obligatoryjne. Przystąpienie do realizacji zadania będzie zależne od decyzji jednostki samorządu terytorialnego. W sytuacji kiedy dom pomocy społecznej będzie dysponował zasobami infrastrukturalnymi i kadrowymi do świadczenia wsparcia krótkoterminowego w domu pomocy społecznej będzie miał możliwość realizacji zadania.

Usługa wsparcia krótkoterminowego, zgodnie z projektem ustawy jest ograniczona czasowo. Usługa wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego będzie mogła zostać przyznana na czas określony nie dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia pobytu, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej niż o kolejne 30 dni. Natomiast usługa wsparcia krótkoterminowego w formie dziennej będzie mogła zostać przyznana w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie i nie większym niż 12 godzin dziennie, nie dłużej niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia wsparcia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej jednak niż o kolejne 30 dni. Łącznie usługa wsparcia krótkoterminowego niezależnie od formy nie będzie mogła przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

² Sprawozdanie MRiPS-06 za I-XII 2021 r. Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej

Ograniczono także do minimum formalności związane z przyznaniem usługi. Nie będzie przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy, a podstawą wydania decyzji administracyjnej w sprawie przyznania usługi wsparcia krótkoterminowego będzie oświadczenie o sytuacji osobistej i dochodowej złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń oraz dokumenty potwierdzające istnienie przesłanek uzasadniających przyznanie tej usługi oraz wskazujących na rodzaj i zakres wsparcia, którego wymaga osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia. Powyżej wskazane dokumenty są niezwykle istotne ze względu na konieczność oceny i zapewnienia właściwej opieki i pielęgnacji osobie, której ma być udzielone wsparcie. W przypadku, gdy osoba deklaruje ponoszenie pełnej odpłatności za przyznaną usługę, odstępuje się również od ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej osoby. W takim przypadku decyzja przyznająca świadczenie wskazuje, że osoba ponosi cały koszt przyznanego świadczenia.

Usługa wsparcia krótkoterminowego zarówno świadczona w formie pobytu całodobowego jak i formie dziennego pobytu, ma na celu elastyczne podejście do potrzeb osób wymagających pomocy przez krótki okres czasu (np. po pobycie w szpitalu), a także tych, którymi na co dzień opiekuje się rodzina. Działanie te poza doraźnym wsparciem osób potrzebujących pomocy, ma także na celu odciążenie stale opiekujących się tymi osobami członków rodziny, tak by mieli oni czas na odpoczynek, rehabilitację, czy możliwość zajęcia się innymi sprawami.

Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkoterminowego uzależniony będzie od osobistej sytuacji oraz indywidualnych potrzeb osoby, której wsparcie będzie udzielane. W celu organizacji ww. usługi wymagane jest podjęcie odpowiednich działań w zakresie organizacji pracy domu pomocy społecznej, w szczególności wydzielenia pomieszczeń do świadczenia usługi wsparcia krótkoterminowego oraz zapewnienia kadr świadczących te usługi. W związku z wprowadzeniem nowego rodzaju usługi świadczonej w ramach usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, uzupełnione zostanie odpowiednio w tym zakresie rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej, m. in. o warunki jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których wykonywana będzie ww. usługa (projektowana regulacja nie zawiera w tym zakresie przepisów przejściowych; projektowane zmiany będą wchodzić w życie w tym samym czasie, co regulacje projektu ustawy).

Projektowana regulacja zakłada, iż usługa wsparcia krótkoterminowego realizowana w formie pobytu całodobowego obejmować będzie m.in. czasowy pobyt całodobowy, opiekę, pielęgnację, wyżywienie i ewentualnie inne dodatkowe usługi dostosowane do potrzeb oraz stanu zdrowia osoby korzystającej ze wsparcia, jak również możliwości domu pomocy społecznej. Usługa, która ma być realizowana w formie dziennej, obejmować będzie ww. świadczenia z wyłączeniem pobytu całodobowego.

Wraz z wprowadzeniem możliwości prowadzenia przez domy pomocy społecznej usługi wsparcia krótkoterminowego zmieniono definicję średniomiesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej. Prowadzenie tej dodatkowej działalności przez dom pomocy społecznej nie w każdym przypadku będzie możliwe (ze względu np. na warunki lokalowe, infrastrukturę uniemożliwiająca spełnienie standardów wymaganych do tego rodzaju działalności). Jednak fakt świadczenia usług wsparcia krótkoterminowego nie może mieć negatywnych konsekwencji na jakość świadczenia usług oraz nieuzasadniony wzrost ponoszonej odpłatności ustalonej dla mieszkańców domów pomocy społecznej.

Dlatego odpowiednio zmodyfikowano definicję średniomiesięcznego kosztu utrzymania, od którego uzależniona jest nie tylko maksymalna odpłatność za pobyt i usługi w domu pomocy społecznej ponoszone za mieszkańca domu, ale także – zgodnie z projektem – minimalna opłata za usługę wsparcia krótkoterminowego całodobowego świadczona przez dany dom pomocy społecznej.

Rada gminy lub rada powiatu prowadząca lub zlecająca prowadzenie domu pomocy społecznej określi, w drodze uchwały, wysokość opłat za godzinę usługi w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej oraz za dzień pobytu w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie pobytu całodobowego, przy czym wysokość opłat za usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego za dzień pobytu nie może być niższa niż 1/30 ogłoszonego średniomiesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w tym domu pomocy społecznej. Osoby korzystające z tego rodzaju wsparcia nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego. Różnicę między ustaloną odpłatnością osoby, a odpłatnością za usługę wsparcia krótkoterminowego, ponosi gmina, która przyznała usługę wsparcia krótkoterminowego. Jak do wszystkich opłat, tak i do opłat za usługi wsparcia krótkoterminowego, zastosowanie będzie miał art. 104 ustawy o pomocy społecznej. Dodatkowo proponuje się wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego, które zdecydują się na realizację usług wsparcia krótkoterminowego, w postaci programu mającego na celu dofinansowanie tych usług (np. Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”).

Ad. 4. Rejestr zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku (art. 1 pkt 1, w zakresie dodawanego art. 55c, pkt 14 lit. b i pkt 17).

Projekt ustawy przewiduje wzmocnienie działań nadzorczych przez wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez dyrektora lub kierownika domu pomocy społecznej oraz podmiotu prowadzącego placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu pomocy społecznej lub osób przebywających w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku, w szczególności dotyczących wypadków, samouszkodzeń, obrażeń ciała, pozostałych zdarzeń związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia tych mieszkańców lub osób. Przez zdarzenie nadzwyczajne należy rozumieć każde zdarzenie, które w sposób negatywny wpływa na mieszkańca placówki lub domu i którego następstwa wiążą się z potencjalnym lub faktycznym pogorszeniem stanu zdrowia lub wręcz zagrażają życiu mieszkańca, o ile nie zostanie podjęta niezwłoczna interwencja oraz działania naprawcze ze strony podmiotów prowadzących placówkę lub domy oraz podmiotów nadzorujących ww. działalność.

Wprowadzenie regulacji w tym zakresie stanowi realizację postulatów zgłaszanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur. Projektowane zmiany mają również na celu ograniczenie skali nieprawidłowości w

placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a tym samym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w takich placówkach. Organy nadzorujące ww. podmioty zyskają dodatkowe źródło informacji o sytuacji w domach i placówkach, co pozwoli na podejmowanie na bieżąco działań naprawczych oraz kontrolnych.

Organizacja przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych powinna uniemożliwiać uzyskanie dostępu do informacji nieupoważnionym osobom oraz zapewniać ochronę poufności tożsamości osoby składającej skargę lub dokonującej zgłoszenia.

Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie dyrektora lub kierownika domu pomocy społecznej. Osoby upoważnione będą obowiązane do zachowania tajemnicy. Gromadzone powinny być wyłącznie dane niezbędne do obsługi zgłoszenia, tj. imię i nazwisko osoby zgłaszającej, data zgłoszenia, opis i miejsce zdarzenia, podpis. Dodatkowo jednostka przyjmująca zgłoszenie będzie zobowiązana zawrzeć w rejestrze informację o podjętych odpowiednich działaniach wobec zgłoszenia.

Projekt przewiduje procedurę przekazywania informacji w celu podjęcia interwencji oraz działań naprawczych przez odpowiednie organy. W projekcie nie przewidziano odrębnych regulacji dotyczących działań naprawczych i nadzorczych podejmowanych przez odpowiednie organy na podstawie informacji pozyskanych z rejestrów.

Dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej przekazuje ww. informacje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), staroście lub marszałkowi województwa nie rzadziej niż raz na kwartał.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa po otrzymaniu ww. informacji niezwłocznie weryfikuje je i analizuje w celu oceny zasadności podjętych działań następczych, które, co do zasady powinny przeciwdziałać niepożądanym zdarzeniom z udziałem mieszkańców domów pomocy społecznej.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa przekazuje wojewodzie informację zbiorczą o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych nie rzadziej niż raz na kwartał.

W przypadku prywatnych domów pomocy społecznej (tj. prowadzonych nie przez jednostkę samorządu terytorialnego, ani nie na jej zlecenie) dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej będzie przekazywał ww. informacje z rejestru oraz o podjętych działaniach następczych bezpośrednio właściwemu wojewodzie. Analogiczne regulacje będą dotyczyły podmiotu prowadzącego placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku.

Z uwagi na fakt, iż zadania w zakresie nadzoru nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, wykonuje wojewoda, informacja zbiorcza o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych, przekazywana jest przez wojewodę ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego za pomocą

udostępnionego przez ministra systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Ad. 5. Zmiany regulacji dotyczącej udzielania zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej i placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku (art. 1 pkt 12 lit. b, pkt 13, pkt 15 lit. a i c projektu ustawy).

Projekt ustawy przewiduje również uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej lub placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów zezwolenie wydawane jest, co do zasady na czas nieokreślony. Zgodnie z projektowaną ustawą pierwsze zezwolenie na prowadzenie powyżej wskazanej działalności będzie wydawane na czas określony – 1 roku, następne – na czas nieokreślony, chyba, że sam podmiot wnioskuje o wydanie zezwolenia na czas określony. Jednocześnie projektowane przepisy wskazują, że podmiotowi ubiegającemu się o kolejne zezwolenie (w takim samym zakresie) po uprzednim cofnięciu zezwolenia, również wydaje się zezwolenie na czas określony – 1 roku.

Wydanie pierwszego zezwolenia na okres 1 roku będzie stanowiło okres próbny, który pozwoli ocenić organowi nadzoru – wojewodzie, czy prowadzona działalność danego podmiotu jest zgodna ze standardami przewidzianymi dla domów pomocy społecznej lub placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Podobnie rozwiązanie polegające na ograniczeniu czasowym (podobnie jak w przypadku pierwszego zezwolenia – 1 rok) w przyznaniu zezwolenia po jego uprzednim cofnięciu spełni podobną rolę, a należy podkreślić, że z uwagi na osoby przebywające w ww. domach i placówkach (m.in. osoby starsze, z niepełnosprawnościami, przewlekle chore, a więcej osoby wymagające szczególnej troski ze strony Państwa) zadbanie o komfortowe, zgodne z obowiązującymi standardami warunki przebywania osób i świadczenia usług na ich rzecz, weryfikacja spełniania warunków prowadzenia omawianej działalności jest niezwykle istotne.

Uzasadnieniem powyższej zmiany jest wzmocnienie nadzoru nad nowopowstałymi domami pomocy społecznej i placówkami zapewniającymi całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Na gruncie obowiązujących przepisów kontrole domów przeprowadzane są dopiero po 4 latach działalności. Z kolei kontrolę doraźną przeprowadza się w każdym czasie w celu zbadania prawidłowości organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli w określonym zakresie, także w celu zbadania, czy i w jakim zakresie są zrealizowane zalecenia pokontrolne, po upływie czasu przeznaczanego na ich realizację.

Pozostałe zmiany:

- w art. 1 pkt 8 projektu ustawy doprecyzowano, że w przypadku ubiegania się o świadczenia nie będące usługami całodobowymi w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie ustala się sytuacji dochodowej i majątkowej.

- Podobnie przy aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, ze względu na fakt, iż przyznanie tych świadczeń jest nieodpłatne – nie ma potrzeby ustalania ani aktualizowania informacji na temat sytuacji dochodowej i majątkowej osób i ich rodzin,
- doprecyzowano dane w rejestrach prowadzonych przez wojewodów – rejestrach domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku. W przypadku ww. placówek dane wskazane w art. 1 pkt 12 lit. a projektu ustawy są już wymagane we wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie tego typu działalności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 sierpnia 2020 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie w ramach działalności statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz. U. poz. 1532) oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 sierpnia 2020 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz. U. poz. 1562),
- W przypadku domów pomocy społecznej poza koniecznością uzupełnienia rejestru o wskazane w ustawie dane, zgodnie z art. 1 pkt 12 lit. c (w większości przypadków publikowane rejestry zawierają większość danych doprecyzowanych w przepisie dotyczącym rejestrów – zmiany mają więc charakter doprecyzowujący i sankcjonujący dotychczasową praktykę), niezbędna będzie wynikowa zmiana wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej określonego w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej (przewiduje się, że odpowiednie regulacje zmieniające wejdą w życie wraz z projektowanymi przepisami),
- art. 1 pkt 15 projektu ustawy – nowelizacja przewiduje dodanie do katalogu informacji umieszczanych na tablicy ogłoszeń w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku znajdującej się w widocznym miejscu w budynku: numerów alarmowych, danych teleadresowych organów, instytucji i organizacji działających w zakresie wolności i praw człowieka oraz instytucji kontrolnych, w szczególności: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Pacjenta, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego, urzędu gminy, prokuratury rejonowej oraz sądu opiekuńczego. Omawiana zmiana stanowi realizację postulatów zgłaszanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, aby we wszystkich instytucjach opieki podjąć kroki w celu zaznajamiania mieszkańców z przysługującymi im prawami, w tym z prawem do składania skarg, jak również wywieszania w ogólnodostępnych miejscach adresów instytucji, do których mogłyby się zwrócić osoby zamieszkujące dom opieki lub ich rodziny w przypadku naruszenia praw pensjonariuszy. Analogiczne zmiany w zakresie standardów zostaną wprowadzone do rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,
 - w art. 1 pkt 19 projektu ustawy doprecyzowano w art. 107 w ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, iż w przypadku osób przebywających w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi aktualizacja rodzinnego wywiadu środowiskowego

będzie musiała zostać sporządzona nie rzadziej niż co 12 miesięcy. Uzupełniono również w art. 107 w ust. 5b pkt 7 katalog informacji, które powinno zawierać zaświadczenie albo oświadczenie o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, o koszty uzyskania przychodu,

- w art. 1 pkt 20 projektu ustawy przewidziano w art. 110 ustawy o pomocy społecznej dodanie ust. 11a, doprecyzowując kwestię wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych przez wskazanie, iż do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, wlicza się wszystkie rodziny i osoby, którym w danym roku kalendarzowym co najmniej raz udzielono świadczenia w formie pracy socjalnej. Proponowana zmiana przez ujednoczenie i usystematyzowanie zasad przeliczania rodzin/osób objętych pracą socjalną, ma na celu poprawę standardów i zwiększenie dostępności rodzin/osób do pracy socjalnej. Należy także dodać, że do wymaganej liczby zatrudnionych pracowników socjalnych nie można wliczać osób zatrudnionych w ośrodku, a niebędących pracownikami socjalnymi, do których podstawowych zadań należy wykonywanie pracy socjalnej. Oznacza to, że gmina może zdecydować, w jaki sposób zapewni wskaźnik zatrudnienia – zatrudniając pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców (wariant pierwszy), czy też zatrudniając pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących (wariant drugi), w zależności od występujących na jej terenie uwarunkowań w tym zakresie – zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe brzmienie przepisu daje gwarancję prawidłowej realizacji zadań nałożonych na gminę, a przede wszystkim prowadzenia pracy socjalnej z wszystkimi klientami pomocy społecznej. Warto także zaznaczyć, że co prawda ww. przepis ustawy nie wyraża tego wprost, ale intencją ustawodawcy było uwzględnienie w opisywanym wskaźniku zatrudnienia pracowników socjalnych zatrudnionych na pełny etat, wykonujących zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, nie zaś np. z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615, z późn. zm.), do wykonywania których nie jest wymagane wykształcenie w zawodzie pracownika socjalnego,
- w art. 1 pkt 21 projektu ustawy proponuje się uregulowanie kwestii zgłaszania przypadków napaści wobec pracowników socjalnych. Wszelkie informacje o aktach agresji zgłaszane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa kadry pomocy społecznej, skierowane przeciwko pracownikom socjalnym są przekazywane obecnie do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w ramach prowadzonego rejestru centralnego, o którym mowa w art. 23 ust. 4a ustawy o pomocy społecznej. Dane gromadzone w rejestrach nie odzwierciedlają jednak pełnego obrazu faktycznych zdarzeń z użyciem przemocy wobec pracowników socjalnych. Bez wprowadzenia takiego obowiązku w drodze ustawy problem ten nie może być należycie rejestrowany, nie jest możliwa do zbadania prawdziwa skala zjawiska, a za tym także odpowiednia reakcja systemowa. Tym samym proponuje się aby każde

zdarzenie z użyciem przemocy wobec pracownika socjalnego było obligatoryjnie rejestrowane w ciągu 3 dni od zaistnienia, w rejestrze centralnym.

Projekt ustawy przewiduje w art. 2 nowelizację ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.), a mianowicie zmianę brzmienia art. 7 ust. 4. Zgodnie z treścią art. 7 ust. 4 ww. ustawy gmina otrzymuje dotację z budżetu państwa na sfinansowanie kosztów realizacji zadań takich jak wydawanie decyzji, w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniających kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku których nie stwierdzono dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu, a sytuacją majątkową oraz przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorców. Proponuje się aby w ww. przepisie wskazano, iż dotacja z budżetu państwa w wysokości nie mniejszej niż 80% była przeznaczana przez gminę na wynagrodzenia i dodatki do wynagrodzenia dla osób realizujących ww. zadania. Zdaniem projektodawcy zasadnym jest aby dodatkowe zadania wykonywane przez pracownika socjalnego nałożone na mocy przepisów odrębnych były dostatecznie wynagradzane. Celem wprowadzenia zmiany jest położenie nacisku na przeznaczanie przez gminy określonej części dotacji na wynagrodzenia, a tym samym ograniczenie przeznaczania środków z dotacji na koszty administracyjne i obsługowe niezwiązane z kosztami osobowymi, wynagrodzeniami pracowników.

Projekt ustawy w art. 3 dokonuje zmiany w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Przedmiotowa zmiana ma na celu wyłączenie beneficjentów programu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonego na zwalczanie deprivacji materialnej – analogicznie jak to jest w przypadku obecnie realizowanego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – spod sankcji wykluczenia z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Nowe wyłączenie uwzględnia również Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, w którego przypadku funkcja beneficjenta wiąże się z funkcją instytucji pośredniczącej. Zastosowanie wobec beneficjentów wskazanego programu wykluczenia jako narzędzia prawnego mogłoby skutkować wstrzymaniem działań programu w zakresie przekazywania osobom najbardziej potrzebującym pomocy żywnościowej. Pozbawienie osób najbardziej potrzebujących dostępu do pomocy żywnościowej miałyby bardzo niekorzystne skutki społeczne i byłoby niezgodne z celem programu.

Przepisy przejściowe i dostosowujące poza omówionymi powyżej przepisami dotyczącymi mieszkań chronionych, zawierają regulacje w zakresie wydawania zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej i placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku – do spraw wszczętych i niezakończonych prawomocną decyzją zastosowanie będą miały przepisy dotychczasowe. Przepis dostosowujący przewiduje także dodatkowy czas dla wojewodów na dostosowanie rejestru domów pomocy społecznej do nowych wymagań – 2 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy. Art. 8 projektowanej ustawy odnosi się do przepisów wykonawczych dotyczących sposobu funkcjonowania określonych typów domów pomocy społecznej i obowiązującego standardu podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej, wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej

oraz trybu kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 57 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszego projektu ustawy, jednak nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Zgodnie z projektem ustawa, co do zasady, ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia. Tak ustalony termin wejścia w życie, wraz z przepisami przejściowymi i dostosowującymi zapewnia adresatom projektowanych norm czas na dostosowanie się do wprowadzanych zmian. Wyjątek będą stanowić przepisy dotyczące rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 1 pkt 10, w zakresie dodawanego art. 55c, art. 1 pkt 13 lit. b oraz art. 1 pkt 16 – przepisy te wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Zawarte w projekcie ustawy regulacje mogą mieć wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców – w zakresie prowadzonych przez te podmioty działalności polegającej na prowadzeniu domu pomocy społecznej lub placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Przepisy zwiększają obowiązki m.in. w zakresie prowadzenia rejestrów zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu i przekazywania informacji właściwym wojewodom. Przepisy te mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób przebywających w tego typu podmiotach.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Brak jest możliwości podjęcia alternatywnych środków osiągnięcia celu projektowanej regulacji w stosunku do działań legislacyjnych.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) – na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Stanisław Szwed – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Justyna Pawlak – Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej, tel. 538 117 280, e-mail: justyna.pawlak@mriips.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 25.11.2022</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac: UD467</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Głównym celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw jest wprowadzenie do regulacji ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.) zmian m.in. w zakresie:

1) mieszkań chronionych – projektowanych mieszkań treningowych i wspomaganych.

Wprowadzenie formy mieszkań wspomaganych zgodne jest z kierunkami Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (przejętej Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.). Uznano także, że różnice pomiędzy dwoma typami mieszkań chronionych są na tyle istotne, że warto podkreślić ich odrębność dokonując wyraźnego podziału na dwie formy wsparcia.

Ponadto zmiana ma na celu odejście od obecnego nazewnictwa. Sformułowanie „mieszkania chronione”, było odbierane w sposób negatywny środowisko osób z niepełnosprawnościami oraz osoby związane z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz tej grupy osób. Celem jest także podkreślenie podmiotowości osób z niepełnosprawnościami.

W projektowanych zmianach założono, że poszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganych będzie miało pozytywny wpływ na rozwój tej formy wsparcia tj. wzrośnie liczba mieszkań, co umożliwi szerszej grupie osób, zwłaszcza z niepełnosprawnościami korzystanie z zinstytucjonalizowanych usług świadczonych w społeczności lokalnej. Rozwiązanie to ułatwi także gminom i powiatom realizację zadania polegającego na prowadzeniu mieszkań, które przy obecnych przepisach nie mają możliwości zlecenia realizacji tego zadania (brak organizacji pożytku publicznego na terenie gminy/powiatu). Z doświadczeń wynika, że zwłaszcza wiele organizacji pozarządowych posiada zarówno odpowiednią infrastrukturę, jak i zasoby kadrowe do prowadzenia tego typu działalności.

2) usług opiekuńczych – świadczonych w formie usług sąsiedzkich.

Realizując postulat zgłaszany przez organizacje zajmujące się stosowaniem przepisów dotyczących pomocy społecznej w praktyce, proponuje się wprowadzenie do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podstaw – ram prawnych dotyczących usługi sąsiedzkiej, jako formy realizacji usług opiekuńczych. Organizacje działające w obszarze pomocy społecznej zwracają uwagę na zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, niedostosowanie oferty usługowej do obecnych potrzeb oraz ograniczone zasoby kadry opiekuńczej, co powoduje konieczność systemowego i środowiskowego rozwoju usług społecznych w imię idei deinstytucjonalizacji. Samopomoc sąsiedzka oraz świadczone w jej ramach usługi sąsiedzkie nie są „nowością” jeśli chodzi o pomoc społeczną. Aktualnie usługi sąsiedzkie są lub były realizowane w ramach różnego rodzaju projektów, także współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów takich jak np. „Korpus Wsparcia Seniorów”. Wprowadzenie usług sąsiedzkich przyczyni się do rozwoju usług społecznych, głównie dla osób starszych, które wymagają np. pomocy przy zrobieniu zakupów, sprzątnięciu mieszkania, a jeszcze nie wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunki.

3) usług świadczonych przez domy pomocy społecznej – usług wsparcia krótkoterminowego.

Wsparcie krótkoterminowe nie jest zdefiniowane na gruncie obecnie obowiązujących przepisów prawa. Obecnie obowiązujące przepisy ustawy o pomocy społecznej oraz aktów wykonawczych do ustawy w zakresie odnoszącym się do domów pomocy społecznej umożliwiają świadczenie przez domy tylko długoterminowych pobyków dla mieszkańców domów. Analiza obecnie funkcjonujących rozwiązań w obszarze wsparcia osób starszych i z osób niepełnosprawnościami czy długotrwale chorych, wskazuje na potrzebę wprowadzenia rozwiązań umożliwiających doraźne i czasowe zapewnienie opieki, w sytuacji kiedy opiekunowie na co dzień świadczący opiekę nad osobą niesamodzielną z różnych względów nie są w stanie przez pewien czas tej opieki świadczyć.

Opieka krótkoterminowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób zależnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Usługi te mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osób niesamodzielnych w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli czasowo wykonywać swoich obowiązków (np. z powodu choroby).

Obecne rozwiązania prawne umożliwiają, z sytuacji kiedy osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nie mogą czasowo tej opieki świadczyć, przyznanie pomocy np. w formie usług opiekuńczych. Niemniej jednak w takich sytuacjach możliwy do przyznania zakres i wymiar usług są zwykle niewystarczające w stosunku do potrzeb osób, które na co dzień wymagają stałej obecności opiekuna.

W obecnym stanie prawnym skierowanie osób do domu pomocy społecznej obejmuje co do zasady pobyty długookresowe, dlatego wskazane umożliwienie rozszerzenia działalności domów pomocy społecznej o świadczenie wsparcia również krótkookresowego, co jest zgodne z kierunkiem zmian przyjętych w Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do 2030 r. (z perspektywą do 2035 r.) (przejętej Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.).

4) rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych-wprowadzenie regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej oraz podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w placówce, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.

Projekt ustawy przewiduje wzmocnienie działań nadzorczych przez wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez dyrektora lub kierownika domu pomocy społecznej oraz podmiotu prowadzącego placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu pomocy społecznej lub osób przebywających w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku, w szczególności dotyczących wypadków, samouszkodzeń, obrażeń ciała, pozostałych zdarzeń związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia tych mieszkańców lub osób.

Projektowane zmiany mają na celu ograniczenie skali nieprawidłowości w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a tym samym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w takich placówkach. Organy nadzorujące ww. podmioty zyskają dodatkowe źródło informacji o sytuacji w domach i placówkach, co pozwoli na podejmowanie na bieżąco działań naprawczych oraz kontrolnych.

5) udzielania zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej i placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku.

Projekt ustawy przewiduje uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej lub placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów zezwolenie wydawane jest, co do zasady na czas nieokreślony. Zgodnie z projektowaną ustawą pierwsze zezwolenie na prowadzenie powyżej wskazanej działalności będzie wydawane na czas określony – 1 roku, następne – na czas nieokreślony, chyba, że sam podmiot wnioskujący o wydanie zezwolenia na czas określony. Jednocześnie projektowane przepisy wskazują, że podmiotowi ubiegającemu się o kolejne zezwolenie (w takim samym zakresie) po uprzednim cofnięciu zezwolenia, również wydaje się zezwolenie na czas określony – 1 roku. Uzasadnieniem powyższej zmiany jest wzmocnienie nadzoru nad nowopowstałymi domami pomocy społecznej i placówkami zapewniającymi całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Na gruncie obowiązujących przepisów kontrole kompleksowe domów pomocy społecznej i placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku przeprowadzane są po 4 latach działalności. Z kolei kontrolę doraźną przeprowadza się w każdym czasie w celu zbadania prawidłowości organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli w określonym zakresie, także w celu zbadania, czy i w jakim zakresie są zrealizowane zalecenia pokontrolne, po upływie czasu przeznaczanego na ich realizację. Podstawą prowadzenia kontroli doraźnej mogą być uzyskane przez właściwy do spraw pomocy społecznej wydział urzędu wojewódzkiego informacje dotyczące nieprawidłowości w organizacji i funkcjonowaniu jednostki podlegającej kontroli.

Dodatkowo projekt ustawy przewiduje w art. 2 nowelizację ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) poprzez wskazane, iż dotacja z budżetu państwa w wysokości nie mniejszej niż 80% była przeznaczana przez gminę na wynagrodzenia i dodatki do wynagrodzenia dla osób realizujących ww. zadania. Zdaniem projektodawcy zasadnym jest, aby dodatkowe zadania wykonywane przez pracownika socjalnego nałożone na mocy przepisów odrębnych były odpowiednio wynagradzane. Celem wprowadzenia zmiany jest położenie nacisku na przeznaczanie przez gminy określonej części dotacji na wynagrodzenia, a tym samym ograniczenie przeznaczania środków z dotacji na koszty administracyjne i obsługowe niezwiązane z kosztami osobowymi, wynagrodzeniami pracowników.

Projekt przewiduje również inne zmiany (omówione w dalszej części OSR).

Nie jest możliwe rozwiązanie problemu przez działania pozalegisłacyjne.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. W odniesieniu do mieszkań chronionych

Proponowane zmiany przewidują odejście od obecnie funkcjonującego nazewnictwa mieszkań określonych jako „chronione” i zmianę ich formuły. Nazwa ”mieszkania chronione” zastąpiona zostanie nazwą „mieszkania treningowe i wspomagane”. Mieszkania te funkcjonują na gruncie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i nadal pozostaną formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu, co oznacza, że nie będą stanowiły zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin. W mieszkaniu treningowym świadczone będą usługi bytowe oraz nauka w obszarze rozwijania lub utrwalania samodzielności, sprawności dotyczącej samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Natomiast w mieszkaniu wspomaganym świadczone będą usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości. Mieszkania treningowe i wspomagane będą stanowić odrębne formy wsparcia.

Kierowanie do mieszkań treningowych i wspomaganych należeć będzie do kompetencji gminy lub powiatu (podmiotu kierującego), tak jak ma to miejsce na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, w zależności od podstawy i okoliczności udzielanego wsparcia. Objęcie pomocą w formie pobytu w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym poprzedzać będzie zawarcie kontraktu mieszkaniowego (nowa forma umowy wprowadzona w projekcie). Przyznanie wsparcia, tak jak dotychczas będzie następowało w drodze decyzji administracyjnej.

Kwalifikacja osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym odbywać się będzie na podstawie dokumentów lub oświadczeń potwierdzających przesłanki do udzielenia ww. wsparcia. W celu odformalizowania procesu kwalifikacji osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym przeprowadzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego nie będzie wymagane.

Mieszkania wspomagane przeznaczone będą dla osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej. Pobyt w mieszkaniu wspomaganym będzie mógł mieć charakter czasowy, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób, będzie mógł mieć również charakter stały. W przypadku mieszkań wspomaganych odbiorcami wsparcia mogą być wszystkie osoby wymienione w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, głównie osoby z niepełnosprawnością oraz osoby starsze.

Tak jak dotychczas, w stosunku do mieszkań chronionych korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym prowadzonym przez podmioty inne niż gmina, powiat lub na ich zlecenie, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu lub jej przedstawicielem ustawowym.

Projektowane zmiany zakładają poszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganych. Projekt ustawy wprowadza możliwość prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganych przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, z późn. zm.) oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej. Ww. zmiana podyktowana jest chęcią zwiększenia dostępności przedmiotowych usług przez zapewnienie szerszego kręgu podmiotów, które mogą prowadzić mieszkania treningowe i wspomagane.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej przewiduje wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez wojewodę rejestru mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonych przez gminę i powiat lub na ich zlecenie, znajdujących się na terenie danego województwa. Powyższa regulacja pozwoli podmiotom zainteresowanym uzyskać dostęp do informacji na temat funkcjonujących mieszkań treningowych i wspomaganych, a jednocześnie umożliwi wojewodom kontrolę nad spełnianiem odpowiednich standardów przez podmioty prowadzące te mieszkania. Wprowadzany rejestr ma na celu głównie funkcję informacyjną, rejestr ma ułatwiać osobom zainteresowanym tą formą wsparcia dotarcie do stosownych informacji. Obecnie nie wszystkie gminy i powiaty informują o prowadzeniu mieszkań chronionych za pośrednictwem lokalnych form przekazu. Utrudnia to potencjalnym odbiorcom tej usługi dotarcie do informacji o tej formie wsparcia realizowanej w ich miejscu zamieszkania. Przewiduje się że rejestr będzie zawierał wyłącznie informacje wskazane w projekcie, nie będą przetwarzane dane osobowe osób korzystających.

Z uwagi na wprowadzane zmiany projektowana regulacja zawiera również upoważnienie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do wydania rozporządzenia określającego minimalne standardy i zakres usług świadczonych w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Nie planuje się wprowadzenia znaczących różnic w standardzie obecnych mieszkań chronionych, a standardami mieszkań wspomaganych i treningowych. Zasadniczo różnice w zakresie standardu pomiędzy mieszkaniami wspomaganymi i treningowymi dotyczyć będą większego zróżnicowania zakresu wsparcia i oddziaływań oferowanego przez nowe formy mieszkań. Nie przewiduje się wprowadzenia nowych standardów skutkujących koniecznością dodatkowych nakładów finansowych. Projekt zawiera również przepisy przejściowe.

2. W odniesieniu do usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich

W projekcie ustawy zaproponowano doprecyzowanie kwestii świadczenia usług sąsiedzkich jako formy usług opiekuńczych.

W przypadku realizacji przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, rada gminy w uchwale określającej szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze (w tym także świadczone w formie usług sąsiedzkich) i specjalistyczne usługi opiekuńcze (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób

z zaburzeniami psychicznymi) oraz szczegółowe warunki zwolnienia od opłat i tryb ich pobierania, określi również szczegółowe kryteria przyznania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich, sposób kontroli świadczenia i rozliczania wykonywanych usług sąsiedzkich, a także zasady sprawowania nadzoru nad świadczonymi usługami.

Tak jak przy pozostałych zadaniach, gmina będzie mogła zdecydować, czy organizując na swoim terenie usługę sąsiedzką będzie korzystać z możliwości jej zlecenia organizacjom społecznym. W zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości będzie decydować też o formie podejmowania współpracy z opiekunami-sąsiadami (w większości przypadków podstawą takiej współpracy będzie umowa zlecenia).

Świadczenie usług opiekuńczych przez osoby z najbliższego otoczenia osoby wymagającej wsparcia, zagwarantuje także większą elastyczność udzielanej pomocy, która nie musi być ograniczona konkretnymi dniami i godzinami, a może być świadczona adekwatnie do zaistniałych potrzeb. Co istotne, projekt ustawy przewiduje także przyznanie radzie gminy kompetencji do rozszerzenia katalogu osób, na rzecz których będzie mogło być świadczone wsparcie w formie usług sąsiedzkich o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę. Będzie to stanowiło obciążenie członków rodziny, którzy na co dzień sprawują opiekę nad np. osobą niepełnosprawną lub seniorem.

W projekcie ustawy zaproponowano minimum regulacji, która w ocenie projektodawcy ma zagwarantować odpowiedni poziom świadczenia usług i bezpieczeństwa beneficjentów tych usług, jak i osób je wykonujących. Projekt ustawy przewiduje, że usługi sąsiedzkie mogą obejmować pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, nieskomplikowane czynności pielęgnacyjne oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Natomiast osobą wykonującą te usługi będzie mogła być osoba pełnoletnia, zamieszkująca w najbliższej okolicy osoby, której udzielone jest wsparcie.

Z możliwości świadczenia usług sąsiedzkich wykluczono członków rodziny w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. osoby wspólnie zamieszkujące oraz gospodarujące niezależnie od więzi prawnych łączących te osoby, jak również osoby, na których może ciążyć obowiązek alimentacyjny (małżonek, krewni w linii prostej oraz rodzeństwo).

Organizator usługi, niezależnie czy będzie nim gmina, czy inny podmiot realizujący zleczone przez gminę zadanie, będzie obowiązany do przeprowadzenia szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie. Proponowana regulacja przewiduje także, że osoba świadcząca usługę sąsiedzką ma zostać zaakceptowana przez beneficjenta tej usługi, co docelowo ma usprawnić świadczenie tego rodzaju wsparcia, jednak nie oznacza to bezwzględnej konieczności „zatrudnienia” osoby wskazanej przez beneficjenta tej formy pomocy.

Dodatkowo proponuje się wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego, które zdecydują się na realizację usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, w postaci programu mającego na celu dofinansowanie tych usług – w ramach wskazanego wcześniej „Korpusu Wsparcia Seniorów”.

3. W odniesieniu do usług wsparcia krótkoterminowego świadczonych przez domy pomocy społecznej

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej przewiduje wprowadzenie regulacji umożliwiającej świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej. Wprowadzenie możliwości świadczenia przez domy pomocy społecznej usługi wsparcia krótkoterminowego dedykowane będzie dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność potrzebują tego rodzaju pomocy. Pozwoli to na pełniejsze wykorzystanie potencjału zarówno lokalowego (infrastruktury) jak i kadrowego domów pomocy społecznej, jednocześnie pozostając w zgodzie z ideą deinstytucjonalizacji usług społecznych (osoby korzystające z ww. rozwiązania dzięki czasowemu wsparciu dłużej będą mogły funkcjonować w swoim dotychczasowym środowisku, nie będą od razu na stałe przenoszone do opieki instytucjonalnej sprawowanej przez dom pomocy społecznej).

Ze sprawozdania MRiPS-05, które zawiera wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym, wynika że 827 domów pomocy społecznej prowadzonych przez lokalne samorządy lub na ich zlecenie, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. dysponowało 80 784 miejscami. Przy czym liczba mieszkańców domów według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 76 716 osób, zatem ponad 5% miejsc w domach pomocy społecznej pozostawała niewykorzystana.

Jednocześnie należy wskazać, że liczba mieszkańców domów pomocy społecznej w 2021 r. spadła w stosunku do 2020 r. o 2,43% (tendencja spadkowa miała miejsce również w roku wcześniejszym – spadek liczby mieszkańców domów w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wyniósł 1,67%).

Określenie szczegółowych danych na temat zasobów infrastrukturalnych i kadrowych domów pomocy społecznej możliwych do wykorzystania przy realizacji projektowanego zadania jest trudne do oszacowania – dane resortowe ze sprawozdań prowadzonych w ramach statystyk publicznych nie zawierają informacji w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić, że wsparcie krótkoterminowe w domach pomocy społecznej planowane jest do realizacji jako zadanie fakultatywne, a nie obligatoryjne. Przystąpienie do realizacji zadania będzie zależne od decyzji jednostki samorządu terytorialnego. W sytuacji kiedy dom pomocy społecznej będzie dysponował zasobami infrastrukturalnymi i kadrowymi do świadczenia wsparcia krótkoterminowego w domu pomocy społecznej będzie miał możliwość realizacji zadania.

Usługa wsparcia krótkoterminowego, zarówno świadczona w formie pobytu całodobowego jak i formie dziennego pobytu, ma na celu elastyczne podejście do potrzeb osób wymagających pomocy przez krótki okres (np. po pobycie w szpitalu), a także tych, którymi na co dzień opiekuje się rodzina.

Usługa wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego będzie mogła zostać przyznana na czas określony nie

dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia pobytu, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej niż o kolejne 30 dni. Natomiast usługa wsparcia krótkoterminowego w formie dziennej będzie mogła zostać przyznana w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie i nie większym niż 12 godzin dziennie, nie dłużej niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia wsparcia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie dłużej jednak niż o kolejne 30 dni. Łącznie usługa wsparcia krótkoterminowego niezależnie od formy nie będzie mogła przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

Ograniczono do minimum formalności związane z przyznaniem usługi. Nie będzie przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy, a podstawą wydania decyzji w sprawie przyznania usługi wsparcia krótkoterminowego będzie oświadczenie o sytuacji osobistej i dochodowej złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń oraz dokumenty potwierdzające istnienie przesłanek uzasadniających przyznanie tej usługi oraz wskazujących na rodzaj i zakres wsparcia, którego wymaga osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia. W przypadku, gdy osoba deklaruje ponoszenie pełnej odpłatności za przyznaną usługę, odstępuje się również od ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej osoby. W takim przypadku w decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie zostanie wskazane, że osoba ponosi cały koszt przyznanego świadczenia.

Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkoterminowego uzależniony będzie od osobistej sytuacji oraz indywidualnych potrzeb osoby. W celu organizacji ww. usługi wymagane będzie podjęcie odpowiednich działań w zakresie organizacji pracy domu pomocy społecznej, w szczególności wydzielenia pomieszczeń do świadczenia usługi wsparcia krótkoterminowego oraz zapewnienia kadr świadczących te usługi. W związku z wprowadzeniem nowego rodzaju usługi świadczonej w ramach usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, uzupełnione zostanie odpowiednio w tym zakresie rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej.

Projektowana regulacja zakłada, iż usługa wsparcia krótkoterminowego realizowana w formie pobytu całodobowego obejmować będzie m.in. czasowy pobyt całodobowy, opiekę, pielęgnację, wyżywienie i ewentualnie inne dodatkowe usługi dostosowane do potrzeb oraz stanu zdrowia osoby korzystającej ze wsparcia, jak również możliwości domu pomocy społecznej. Usługa, która ma być realizowana w formie dziennej, obejmować będzie ww. świadczenia z wyłączeniem pobytu całodobowego.

Zmodyfikowano również definicję średniomiesięcznego kosztu utrzymania, od którego uzależniona jest nie tylko maksymalna odpłatność za pobyt i usługi w domu pomocy społecznej ponoszone za mieszkańca domu, ale także – zgodnie z projektem – minimalna opłata za usługę wsparcia krótkoterminowego całodobowego świadczona przez dany dom pomocy społecznej.

Rada gminy lub rada powiatu prowadzące lub zlecające prowadzenie domu pomocy społecznej określą, w drodze uchwały, wysokość opłat za godzinę usługi w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej oraz za dzień pobytu w przypadku usługi wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie pobytu całodobowego.

Różnicę między ustaloną odpłatnością osoby, a odpłatnością za usługę wsparcia krótkoterminowego, będzie ponosiła gmina, która przyznała usługę wsparcia krótkoterminowego. Dodatkowo proponuje się wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego, które zdecydują się na realizację usług wsparcia krótkoterminowego, w postaci programu mającego na celu dofinansowanie tych usług (np. Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”).

4. W odniesieniu do regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej oraz podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w placówce, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom

Projekt ustawy wprowadza obowiązek prowadzenia przez kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej oraz podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu pomocy społecznej lub osób przebywających w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku, w szczególności dotyczących wypadków, samouszkodzeń, obrażeń ciała, pozostałych zdarzeń związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia tych mieszkańców lub osób. Wprowadzenie regulacji w tym zakresie stanowi realizację postulatów zgłaszanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Organizacja przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych powinna uniemożliwiać uzyskanie dostępu do informacji nieupoważnionym osobom oraz zapewniać ochronę poufności tożsamości osoby składającej skargę lub dokonującej zgłoszenia. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie dyrektora lub kierownika domu pomocy społecznej. Osoby upoważnione będą obowiązane do zachowania tajemnicy. Gromadzone powinny być wyłącznie dane niezbędne do obsługi zgłoszenia, tj. imię i nazwisko osoby zgłaszającej, data zgłoszenia, opis i miejsce zdarzenia, podpis. Dodatkowo jednostka przyjmująca zgłoszenie będzie zobowiązana zawrzeć w rejestrze informację o podjętych odpowiednich działaniach wobec zgłoszenia.

Projekt przewiduje procedurę przekazywania informacji w celu podjęcia interwencji oraz działań naprawczych przez odpowiednie organy. W projekcie nie przewidziano odrębnych regulacji dotyczących działań naprawczych i nadzorczych

podejmowanych przez odpowiednie organy na podstawie informacji pozyskanych z rejestrów. Na podstawie obowiązujących przepisów organy mogą podjąć działania – tytułem przykładu wojewoda może w ramach realizacji zadań opisanych w art. 22 pkt 3, 8 i 10 w związku z art. 126 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej przeprowadzić kontrole w domach pomocy społecznej oraz placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku również pod kątem realizacji obowiązku prowadzenia rejestrów zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców ww. domów lub osób przebywających w ww. placówkach oraz realizacji działań naprawczych będących odpowiedzią na zgłoszenia. Wojewoda w wyniku przeprowadzonych przez zespół inspektorów czynności może wydać jednostce organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostce zalecenia pokontrolne. W przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w zakresie działań i usług objętych standardami, świadczonych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej albo kontrolowane jednostki, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie placówki.

Dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej przekazuje ww. informacje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), staroście lub marszałkowi województwa nie rzadziej niż raz na kwartał.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa po otrzymaniu ww. informacji niezwłocznie weryfikuje je i analizuje w celu oceny zasadności podjętych działań następczych, które, co do zasady powinny przeciwdziałać niepożądanym zdarzeniom z udziałem mieszkańców domów pomocy społecznej.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa przekazuje wojewodzie informację zbiorczą o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych nie rzadziej niż raz na kwartał.

W przypadku prywatnych domów pomocy społecznej (tj. prowadzonych nie przez jednostkę samorządu terytorialnego, ani nie na jej zlecenie) dyrektor lub kierownik domu pomocy społecznej będzie przekazywał ww. informacje z rejestru oraz o podjętych działaniach następczych bezpośrednio właściwemu wojewodzie. Analogiczne regulacje będą dotyczyły podmiotu prowadzącego placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku.

Z uwagi na fakt, iż zadania w zakresie nadzoru nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, wykonuje wojewoda, informacja zbiorcza o zdarzeniach nadzwyczajnych i podjętych działaniach następczych, przekazywana będzie przez wojewodę ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego za pomocą udostępnionego przez ministra systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

5. W odniesieniu do udzielania zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej i placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku

Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów zezwolenie wydawane jest, co do zasady na czas nieokreślony. Zgodnie z projektowaną ustawą pierwsze zezwolenie na prowadzenie powyżej wskazanej działalności będzie wydawane na czas określony – 1 rok, następne – na czas nieokreślony, chyba, że sam podmiot wnioskuje o wydanie zezwolenia na czas określony. Jednocześnie projektowane przepisy wskazują, że podmiotowi ubiegającemu się o kolejne zezwolenie (w takim samym zakresie) po uprzednim cofnięciu zezwolenia, również wydaje się zezwolenie na czas określony – 1 rok. Uzasadnieniem powyższej zmiany jest wzmocnienie nadzoru nad nowopowstałymi domami pomocy społecznej i placówkami zapewniającymi całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. W celu zagwarantowania i weryfikacji prawidłowości działania zgodnie z obowiązującymi standardami przez podmioty prowadzące te jednostki, pierwsze zezwolenie będzie miało charakter czasowy. Wydanie pierwszego zezwolenia na okres 1 roku będzie stanowiło okres próbny, który pozwoli ocenić organowi nadzoru – wojewodzie, czy prowadzona działalność danego podmiotu jest zgodna ze standardami przewidzianymi dla domów pomocy społecznej lub placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Podobnie rozwiązanie polegające na ograniczeniu czasowym (podobnie jak w przypadku pierwszego zezwolenia – 1 rok) w przyznaniu zezwolenia po jego uprzednim cofnięciu spełni podobną rolę, a należy podkreślić, że z uwagi na osoby przebywające w ww. domach i placówkach (m.in. osoby starsze, z niepełnosprawnościami, przewlekle chore, a więcej osoby wymagające szczególnej troski ze strony Państwa) zadbanie o komfortowe, zgodne z obowiązującymi standardami warunki przebywania osób i świadczenia usług na ich rzecz, weryfikacja spełniania warunków prowadzenia omawianej działalności jest niezwykle istotne.

6. W odniesieniu do pozostałych zmian:

– w art. 1 pkt 8 projektu ustawy doprecyzowano, że w przypadku ubiegania się o świadczenia nie będące usługami całodobowymi w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie ustala się sytuacji dochodowej i majątkowej. Podobnie przy aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, ze względu na fakt, iż przyznanie tych świadczeń jest nieodpłatne – nie ma potrzeby ustalania ani aktualizowania informacji na temat sytuacji dochodowej i majątkowej osób i ich rodzin,

– doprecyzowano dane w rejestrach prowadzonych przez wojewodów – rejestrach domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku,

– art. 1 pkt 16 projektu ustawy – zmiana stanowi realizację postulatów zgłaszanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w

ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, aby we wszystkich instytucjach opieki podjąć kroki w celu zaznajamiania mieszkańców z przysługującymi im prawami, w tym z prawem do składania skarg, jak również wywieszania w ogólnodostępnych miejscach adresów instytucji, do których mogłyby się zwrócić osoby zamieszkujące dom opieki lub ich rodziny w przypadku naruszenia praw pensjonariuszy. Analogiczne zmiany w zakresie standardów zostaną wprowadzone do rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,

– w art. 1 pkt 20 projektu ustawy doprecyzowano w art. 107 w ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, iż w przypadku osób przebywających w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi aktualizacja rodzinnego wywiadu środowiskowego będzie musiała zostać sporządzona nie rzadziej niż co 12 miesięcy. Uzupełniono również w art. 107 w ust. 5b pkt 7 katalog informacji, które powinno zawierać zaświadczenie albo oświadczenie o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, o koszty uzyskania przychodu,

– w art. 1 pkt 21 projektu ustawy przewidziano w art. 110 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dodanie ust. 11a, doprecyzowując kwestię wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych przez wskazanie, iż do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, wlicza się wszystkie rodziny i osoby, którym w danym roku kalendarzowym co najmniej raz udzielono świadczenia w formie pracy socjalnej. Proponowana zmiana przez ujednoczenie i usystematyzowanie zasad przeliczania rodzin/osób objętych pracą socjalną, ma na celu poprawę standardów i zwiększenie dostępności rodzin/osób do pracy socjalnej. Powyższe brzmienie przepisu daje gwarancję prawidłowej realizacji zadań nałożonych na gminę, a przede wszystkim prowadzenia pracy socjalnej z wszystkimi klientami pomocy społecznej,

– w art. 1 pkt 22 projektu ustawy proponuje się uregulowanie kwestii zgłaszania przypadków napaści wobec pracowników socjalnych. Wszelkie informacje o aktach agresji zgłaszane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa kadry pomocy społecznej, skierowane przeciwko pracownikom socjalnym są przekazywane obecnie do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w ramach prowadzonego rejestru centralnego, o którym mowa w art. 23 ust. 4a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dane gromadzone w rejestrach nie odzwierciedlają jednak pełnego obrazu faktycznych zdarzeń. Proponuje się, aby każde zdarzenie z użyciem przemocy wobec pracownika socjalnego było obligatoryjnie rejestrowane w rejestrze centralnym w ciągu 3 dni od zaistnienia.

Projekt ustawy przewiduje w art. 2 nowelizację ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.), polegającą na zmianie brzmienia art. 7 ust. 4. Zgodnie z treścią art. 7 ust. 4 ww. ustawy gmina otrzymuje dotację z budżetu państwa na sfinansowanie kosztów realizacji zadań takich jak wydawanie decyzji, w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniających kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w przypadku których nie stwierdzono dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową oraz przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorców. Proponuje się, aby w ww. przepisie zostało wskazane, iż dotacja z budżetu państwa w wysokości nie mniejszej niż 80% była przeznaczana przez gminę na wynagrodzenia i dodatki do wynagrodzenia dla osób realizujących ww. zadania. Zdaniem projektodawcy zasadnym jest aby dodatkowe zadania wykonywane przez pracownika socjalnego nałożone na mocy przepisów odrębnych były dostatecznie wynagradzane.

Projekt ustawy w art. 3 dokonuje zmiany w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.). Przedmiotowa zmiana ma na celu wyłączenie beneficjentów programu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonego na zwalczanie deprawacji materialnej – analogicznie jak to jest w przypadku obecnie realizowanego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – spod sankcji wykluczenia z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Nowe wyłączenie uwzględnia również Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, w przypadku którego funkcja beneficjenta wiąże się z funkcją instytucji pośredniczącej. Zastosowanie wobec beneficjentów wskazanego programu wykluczenia jako narzędzia prawnego mogłoby skutkować wstrzymaniem działań programu w zakresie przekazywania osobom najbardziej potrzebującym pomocy żywnościowej. Pozbawienie osób najbardziej potrzebujących dostępu do pomocy żywnościowej miałooby bardzo niekorzystne skutki społeczne i byłoby niezgodne z celem programu.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Rozwiązywane problemy nie podlegają regulacjom zawartym w przepisach prawnych krajów członkowskich OECD/UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Gminy/OPS	2.477	Gminy – GUS – stan na 1 stycznia 2022 r. https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski/	Zmiany związane z usługami opiekuńczymi świadczonymi w formie usług sąsiedzkich, usługami wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej oraz mieszkaniami wspomaganyymi i

			<p>treningowymi.</p> <p>Doprecyzowanie kwestii wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych przez wskazanie, iż do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, wlicza się wszystkie rodziny i osoby, którym w danym roku kalendarzowym co najmniej raz udzielono świadczenia w formie pracy socjalnej.</p> <p>Zbieranie informacji o zdarzeniach nadzwyczajnych w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz domach pomocy społecznej i podjętych działaniach następczych oraz przekazywanie informacji wojewodzie.</p>
Powiaty	314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu	GUS – stan na 1 stycznia 2022 r. https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski/	<p>Zmiany związane z usługami wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej oraz mieszkaniami wspomaganymi i treningowymi.</p> <p>Zbieranie informacji o zdarzeniach nadzwyczajnych w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz domach pomocy społecznej i podjętych działaniach następczych oraz przekazywanie informacji wojewodzie.</p>
Urzędy Wojewódzkie	16	Dane administracyjne	<p>Wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez wojewodę rejestru mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonych przez gminę i powiat lub na ich zlecenie, znajdujących się na terenie danego województwa oraz doprecyzowanie danych w rejestrach dotyczących placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz domów pomocy społecznej.</p> <p>Zbieranie informacji zbiorczej o zdarzeniach nadzwyczajnych w</p>

			<p>placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz domach pomocy społecznej i podjętych działaniach następczych oraz przekazywanie informacji ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.</p>
Pracownicy socjalni OPS świadczący pracę socjalną w środowisku	17.381	Dane za rok 2021 ¹	<p>Zgłaszanie przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wszelkich informacji o aktach agresji w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa kadry pomocy społecznej, skierowanych przeciwko pracownikom socjalnym.</p> <p>Doprecyzowanie wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych przez wskazanie, iż do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, wlicza się wszystkie rodziny i osoby, którym w danym roku kalendarzowym co najmniej raz udzielono świadczenia w formie pracy socjalnej.</p>
Ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (gminne i powiatowe)	883	Dane za rok 2021 ¹	<p>W przypadku ubiegania się o korzystanie z usług świadczonych w ośrodkach wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, niebędących usługami całodobowymi oraz o korzystanie z usług klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które są nieodpłatne, nie ustala się sytuacji dochodowej.</p>
Uczestnicy ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (gminnych i powiatowych)	36.281	Dane za rok 2021 ¹	<p>W przypadku ubiegania się o korzystanie z usług świadczonych w ośrodkach wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, niebędących</p>

¹ Sprawozdanie MRiPS-06 – „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej” za styczeń-grudzień 2021 r.

			usługami całodobowymi oraz o korzystanie z usług klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które są nieodpłatne, nie ustala się sytuacji dochodowej.
Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku	704	Dane za rok 2021 ²	<p>Wprowadzenie regulacji obligujących kierowników placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.</p> <p>Doprecyzowanie danych w rejestrach dotyczących placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.</p>
Liczba mieszkańców placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku	20.894	Dane za rok 2021 ²	<p>Wprowadzenie regulacji obligujących kierowników placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.</p> <p>Doprecyzowanie danych w rejestrach dotyczących placówek zapewniających całodobową</p>

² Sprawozdanie MRPiPS-05 – „Wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym oraz o placówkach całodobowej opieki prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statutowej” za styczeń-grudzień 2021 r.

			<p>opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.</p>
Domy pomocy społecznej prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz na ich zlecenie	826	Dane za rok 2021 ¹	<p>Wprowadzenie regulacji umożliwiającej świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej oraz doprecyzowanie kwestii świadczenia usług sąsiedzkich, jako formy usług opiekuńczych.</p> <p>Wprowadzenie regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.</p>
Domy pomocy społecznej prowadzone nie na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego (w których osoby przebywają na podstawie umów cywilnoprawnych) działające na podstawie zezwolenia wojewody na prowadzenie domu i znajdujących się w rejestrze wojewody	75	Dane własne MRiPS, nieujmowane w sprawozdaniu MRiPS-05, wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.	<p>Wprowadzenie regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.</p>
Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej (gminnych i powiatowych)	86.483	Dane za rok 2021 ¹	Wprowadzenie regulacji umożliwiającej świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej oraz

			<p>doprecyzowanie kwestii świadczenia usług sąsiedzkich, jako formy usług opiekuńczych.</p> <p>Wprowadzenie regulacji obligujących kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.</p> <p>Uregulowanie na nowo kwestii dotyczącej czasu, na jaki wydawane jest zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.</p>
Mieszkania chronione (treningowe i wspierane) prowadzone przez gminę lub na jej zlecenie, przez powiat lub na jego zlecenie	1.475	Dane za rok 2021 ¹	Zmiany związane z mieszkaniami wspomaganymi i treningowymi.
Liczba mieszkańców mieszkań chronionych	4.454	Dane za rok 2021 ¹	Zmiany związane z mieszkaniami wspomaganymi i treningowymi.
Organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	101.000	GUS – Sektor non-profit w 2018 r.	Zmiany związane z mieszkaniami wspomaganymi i treningowymi – rozszerzenie katalogu podmiotów, które mogą prowadzić mieszkania treningowe lub wspomagane.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt zostanie przesłany do Rady Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).

Projekt zostanie przesłany na podstawie art. 8 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759) do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt zostanie przedłożony do zaopiniowania w trybie:

- 1) ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854) następującym podmiotom:
 - a) Forum Związków Zawodowych,
 - b) NSZZ „Solidarność”,
 - c) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 2) ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97) następującym podmiotom:
 - a) Konfederacji „Lewiatan”,
 - b) Związkowi Pracodawców Business Centre Club,

- c) Związkowi Rzemiosła Polskiego,
- d) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
- e) Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców,
- f) Federacji Przedsiębiorców Polskich.

Planowane jest skierowanie projektu do konsultacji publicznych w IV kwartale 2022 r., zaś podmioty konsultujące będą miały 21 dni na zgłoszenie uwag. Wyniki konsultacji publicznych zostaną ujęte w raporcie z konsultacji. W ramach konsultacji publicznych zostanie przedłożony:

- 1) Radzie Pomocy Społecznej;
- 2) Radzie Działalności Pożytku Publicznego;
- 3) Krajowej Radzie Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- 4) Stowarzyszeniu Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM;
- 5) Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną;
- 6) Polskiemu Forum Osób Niepełnosprawnych;
- 7) Małopolskiemu Forum Pomocy Społecznej;
- 8) Dolnośląskiemu Forum Pomocy Społecznej;
- 9) Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych;
- 10) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”;
- 11) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”;
- 12) Polskiej Federacji Związkowej Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej;
- 13) Stowarzyszeniu Pracy Socjalnej Auxilio Venire;
- 14) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Organizatorów i Menadżerów Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia;
- 15) Konwentowi Dyrektorów i Kierowników Ośrodków Pomocy Społecznej Województwa Lubuskiego;
- 16) Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych;
- 17) Polskiej Federacji Psychoterapii;
- 18) Polskiemu Towarzystwu Psychiatrycznemu;
- 19) Lubelskiemu Stowarzyszeniu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- 20) Polskiemu Stowarzyszeniu Terapii Behawioralnej;
- 21) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Samorządowych Dyrektorów Domów Pomocy Społecznej.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0											
budżet państwa	0											
JST	0											
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0											
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania												

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Podstawą do sporządzenia OSR były resortowe dane statystyczne pozyskiwane w ramach sprawozdań resortowych oraz sprawozdań jednorazowych (dane za lata 2021-2022).</p> <p>Proponowane zmiany nie niosą za sobą dodatkowych skutków finansowych.</p>
--	---

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Zawarte w projekcie ustawy regulacje mogą mieć wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców – w zakresie prowadzonej przez te podmioty działalności polegającej na prowadzeniu domu pomocy społecznej lub placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Przepisy zwiększają obowiązki m.in. w zakresie prowadzenia rejestrów zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców domu i przekazywania informacji właściwym wojewodom. Przepisy te mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób przebywających w tego typu podmiotach.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Pozytywny wpływ na sytuację osób starszych, niepełnosprawnych oraz ich rodzin przez zapewnienie możliwości korzystania z usług dostosowanych do potrzeb człowieka świadczonych w środowisku zamieszkania (usługi sąsiedzkie, jak również usługi świadczone w mieszkaniach treningowych i wspomaganych).						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Nie dotyczy.
--	--------------

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

<input type="checkbox"/> nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	<input type="checkbox"/> tak <input type="checkbox"/> nie <input checked="" type="checkbox"/> nie dotyczy
<input type="checkbox"/> zmniejszenie liczby dokumentów <input type="checkbox"/> zmniejszenie liczby procedur <input type="checkbox"/> skrócenie czasu na załatwienie sprawy <input type="checkbox"/> inne:	<input type="checkbox"/> zwiększenie liczby dokumentów <input checked="" type="checkbox"/> zwiększenie liczby procedur <input type="checkbox"/> wydłużenie czasu na załatwienie sprawy <input type="checkbox"/> inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	<input type="checkbox"/> tak <input type="checkbox"/> nie <input checked="" type="checkbox"/> nie dotyczy

Komentarz:

Projekt ustawy wprowadza regulacje obligujące kierowników lub dyrektorów domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom. Powyższe będzie się wiązało w szczególności z przygotowaniem procedur dotyczących przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń, przekazywania informacji właściwym organom oraz zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych. Dodatkowe obciążenia regulacyjne mogą się również wiązać z wprowadzeniem regulacji umożliwiającej świadczenie usługi wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej. Należy jednak wskazać, że wsparcie krótkoterminowe w domach pomocy społecznej planowane jest do realizacji jako zadanie fakultatywne, a nie obligatoryjne. Przystąpienie do realizacji zadania będzie zależne od decyzji jednostki samorządu terytorialnego. W sytuacji kiedy dom pomocy społecznej będzie dysponował zasobami infrastrukturalnymi i kadrowymi do świadczenia wsparcia krótkoterminowego w domu pomocy społecznej będzie miał możliwość realizacji zadania. Projektowane regulacje oddziałują również na działania nadzorcze wojewodów m.in. w zakresie wprowadzenia rejestru mieszkań treningowych i wspomaganych, modyfikacji w rejestrach domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz nadzoru nad realizacją działań związanych z prowadzeniem rejestrów o zdarzeniach nadzwyczajnych z udziałem mieszkańców lub osób przebywających w domu lub placówce, podejmowania działań następczych oraz przekazywania informacji właściwym organom.

9. Wpływ na rynek pracy

Regulacja nie wpływa na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne:

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Nie dotyczy.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Zgodnie z projektem ustawy regulacja, co do zasady, ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia. Wyjątek będą stanowić przepisy dotyczące rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 1 pkt 10, w zakresie dodawanego art. 55c, art. 1 pkt 13 lit. b, art. 1 pkt 16 – zmiany te wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja realizacji wprowadzonych zmian będzie dokonywana każdorazowo po zakończeniu roku budżetowego. Efekty monitorowane będą sprawozdaniami resortowymi MRiPS-03, MRiPS-05, MRiPS-06 lub w drodze sprawozdań jednorazowych.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Nie dotyczy.